

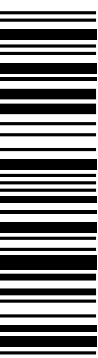
TRIMITAS

+ Lietuvis misijoje Malyje

Sparnuotieji šauliai +

GERIAUSIO SKYRIAUS VARŽYBOSE – VALIA IR TRIUMFAS

9771392475004

1,99 €

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGA ŠVENČIA 105-ĄJĮ GIMTADIENĮ!

ŠVENTINIŲ RENGINIŲ PROGRAMA:

BIRŽELIO 27 D.

LŠS vadų parko atidarymas prie Ringovės piliakalnio ir pėsčiųjų žygio „Šauliams 105“ startas

16.30–17.00

Šv. Mišios Vilkijos bažnyčioje

18.00

LŠS vadų parko atidarymo ceremonija prie Ringovės piliakalnio

LŠS meno kolektyvų laureatų koncertas ir apdovanojimas

Žygio „Šauliams 105“ startas

Žygio „Šauliams 105“ nuotolis – apie 160 km, žygis vyks atkarpomis

Maršrutas: Ringovės piliakalnis Kauno rajone–Veliuona–Vensloviškės–Jono Žemaičio-Vytauto bunkeris–Juodaičiai–Čekiškė–Vilkija–Raudondvaris–Kaunas [Šv. Arkangelo Mykolo [Jugulos] bažnyčia].

Pakeliui bus aplankomos partizanų kovos, žūties, pagerbimo vietos, kiti Lietuvos istorijai svarbūs objektai, kartu žygiuos istorikai ir žinomi visuomenininkai.

BIRŽELIO 29 D.

9.30

Žygio „Šauliams 105“ finišas prie Šv. Arkangelo Mykolo [Jugulos] bažnyčios Kaune, Nepriklausomybės aikštėje

10.00

Mišios Šv. Arkangelo Mykolo [Jugulos] bažnyčioje

11.00

Šaulių rikiuotės žygiavimas į Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelį

12.00

Iškilmingas minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje

Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimas, sveikinimo kalbos, apdovanojimai

12.50–14.00

Šventinis koncertas:
Žemaitijos šaulių orkestras
Grupė „Thundertale“
Grupė „Gedimino sapnas“

14.00–14.30

Šauliška košė ir arbata,
„Pasaulio puodų“ vaišės

2024 M. NR. 5 (1385)
TIRAŽAS 1000 EGZ.

©„TRIMITAS“, 2024
LEIDINIO INDEKSAS 5291.
ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

ŠIAME NUMERYJE:

LŠS KRONIKA

2 **Dronai, kulkosvaidžiai, išminavimas, žygiai, pagarba ir atminimas**

GERIAUSIO SKYRIAUS VARŽYBOS / VALDAS KILPYS

10 **Laimėjo tie, kurie treniravosi**

IŠMOKTOS PAMOKOS / GABRIELIUS E. KLIMENKA, EDUARDAS KLIMENKA

16 **Devyni įpročiai, praversiantys ekstremaliose situacijose ir kasdienybėje**

IŠSISEK IR PASIKABINK

18 **Žygio „Šauliams 105“ etapai su lankytinomis vietomis**

SAJA / GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ

20 **Misija Malyje – nuo teorijos iki asmeninių patirčių**

TRADICIJA / VYTARAS RADZEVIČIUS

26 **„Trimitui“ – 104-eri**

IŠ PRAEITIES / ANDRIUS JONUŠAS

28 **Sparnuotieji šauliai (II)**

NEMATOMA ISTORIJA / VALDAS KILPYS

34 **Šnipų aistros**

Išleidžiamas paskutinę kiekvieno mėnesio savaitę.

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

 Lietuvos šaulių sąjunga

VYR. REDAKTORIUS Vytautas Radzevičius
KALBOS REDAKTORĖ Sandra Balžekaitė
KORESPONDENTAS Valdas Kilpys
DIZAINAS Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

VIRŠELIO NUOTRAUKA: VALDAS KILPYS
Vandens kliūtis forsavimas LŠS geriausio skyriaus varžybose.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:

Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aurimas Navikas / CV narys
Augustas Žukauskas / CV narys
Aušra Garnienė / LŠS Komunikacijos skyriaus vedėja
Gabrielius E. Klimenka / šaulys
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo švietimo mokytoja
Irena Šalaviejiienė / išsivijus šaulė

Autorių dėmesiu – medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

SPAUSDINO UAB „JUDEX SPAUDA“

Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvej.

LEIDĖJAS: Lietuvos šaulių sąjunga
[FACEBOOK.COM/SAULIUSAJUNGA.LT](https://www.facebook.com/sauliusajunga)

ADRESAS: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
EL. P. redakcija@sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negrąžinami ir nerecenzuojami.

STIPRINAMOS DRONŲ PAJĖGOS

1

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Krašto apsaugos ministras Laurynas Kasčiūnas pateikė keturias priemones, kuriomis bus plėtojama dronų (bepiločių orlaivių) sistema Lietuvoje. Tarp šių priemonių – dronų kompetencijos centras (pramintas dronų „Regitra“), dronų pramonės skatinimas, papildomas finansavimo skyrimas Šaulių sąjungai ir kitos priemonės.

1. LŠS vadas Linas Idzelis: „Šiuo metu dronų pajėgumai vystomi visose šaulių rinktinėse ir net mūsų padaliniuose užsienyje.“

1

„Nuo rugpjūčio 1 dienos prasidės registracija visų norinčių įgyti dronų operatorių įgūdžius. Ir rugsėjo 1 dieną kirpsime juosteles, prasidės dronų operatorių kursai. Tikslas yra ne mažiau nei 1 000 LR piliečių, įgijusių dronų operatorių įgūdžius“, – teigė ministras.

Antroji priemonė – bepiločių orlaivių pramonės skatinimas. Ministras paaiškino, kad netrukus bus priimti įstatymų pakeitimai, leidžiantys vyriausybei sudaryti esminės karinės įrangos sąrašą, kuris gali būti perkamas iš Lietuvos gamintojų.

Pasak L. Kasčiūno, iš viso bus skiriama apie 3 mln. eurų FPV dronų programai. Šie dronai bus testuojami Ukrainoje. Be to dar 7 mln. eurų bus skiriami Lietuvos dronų gamintojams – jie gamins kitų paskirčių dronus.

Stiprinamas ir Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) bepiločių orlaivių pajėgumų vystymas. Dar šiemet Lietuvos šaulių sąjungai papildomai bus skirti 1,5 mln. Eur bepiločių orlaivių įsigijimui. Formuojami bepiločių orlaivių vienetai, vykdomas operatorių rengimas, bepiločių orlaivių konstravimo plėtra.

„Bepiločių orlaivių pajėgumus pradėjome vystyti prieš keletą metų, reaguodami į

identifikuotas pamokas Ukrainoje. Šiuo metu dronų pajėgumai vystomi visose šaulių rinktinėse ir net mūsų padaliniuose užsienyje. Mūsų bepiločių orlaivių pilotai dirba bendrose pratybose su Lietuvos kariuomene: imituoja priešiškių pajėgų žvalgybą su dronais, rengia įvairių taikinių atakas – o tai padeda nustatyti Krašto apsaugos sistemos spragas. Akivaizdu, kad tokiu pratybų metu dalis technikos prarandama. Atstatyti jiems reikalingi papildomi finansiniai ištekliai, kaip ir mūsų artimiausiem planams įgyvendinti – jau šiandien įrenginėjame dronų konstravimo dirbtuves Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijoje, Šaulių sąjungos mokymo centre Kaune“, – kalba LŠS vadas pulkininkas leitenantas Linas Idzelis.

Anot plk. ltn L. Idzelio, šaulių siekis – turėti bepiločių orlaivių vienetus prie kiekvienos šaulių rinktinės štabo. Taip pat norima vystyti FPV ir didžiųjų kopterių, mažųjų žvalgybinių ir sparno tipo bepiločius bei kovos prieš dronus pajėgumus. Šaulių sąjungos paramos Ukrainai grupė taip pat aktyviai bendradarbiauja su Ukrainos ginkluotosiomis pajėgomis dronų klausimais, teikia paramą nuo pat plataus masto karo veiksmų 2022 metais pradžios, žino kintančius dronų konstrukcinius, ryšio sistemų ir kitus poreikius. x

DEŠIMTYS ŠAULIŲ ĮSILIEJO Į KULKOSVAIDININKŲ ŠEIMĄ

1

2

1.-2. MG-3 (vok. *MaschinenGewehrs* „kulkosvaidis“) – 7,62 mm vokiškas kulkosvaidis. Sukurtas pagal Vokietijoje Antrojo pasaulinio karo metu pagaminto kulkosvaidžio „MG-42“. šiek tiek modernizuotą versiją.

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Gegužės pradžioje Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio pėstininkų batalione vyko LŠS Saugumo ir operacijų planavimo skyriaus organizuotas kulkosvaidininkų kursas. Beveik trys dešimtys šaulių iš visų rinktinių susirinko tobulinti savo žinias ir įgūdžius kulkosvaidžiu „MG-3“.

Kurso vadovo ats. mjr. Raimundo Ardavičiaus teigimu, tokių kursų vertė pirmiausia matuojama unifikuotu paruošimu. „Kai kurios rinktinės pačios rengia panašius kursus, tačiau didžioji nauda ir prasmė pasirodo tada, kai visi yra paruošti vienodai. Tada vienas šaulys gali pakeisti kitą, visi supranta viską identiška. Tai labai svarbu“, – tvirtino kursų vadovas.

Po trumpos kursantų apklausos ką dar būtų galima tobulinti tokiuose kursuose, išryškėjo trys kryptys: jie pageidauja ilgesnio laiko žinioms tobulinti, nori šaudyti į įvairesnius taikinius (Lietuvos kariuomenėje kulkosvaidininkai šaudo į 20 skirtingų taikinių) ir nebuvo nė vieno kursanto, kuris nepaminėtų būtinybės didinti šovinių skaičių. x

GERIAUSI ŠAULIŲ MENO KOLEKTYVAI KONCERTUOS PRIE RINGOVĖS PILIAKALNIO

1

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Gegužę Lietuvos šaulių sąjungos rinktinėse visoje Lietuvoje skamba muzika – vyksta šaulių meno kolektyvų apžiūros. Tokios apžiūros rengiamos kas dvejus metus, siekiant įvertinti šauliškus kolektyvus ir stipriausius iš jų pakviesti pasirodyti įvairiuose Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) renginiuose.

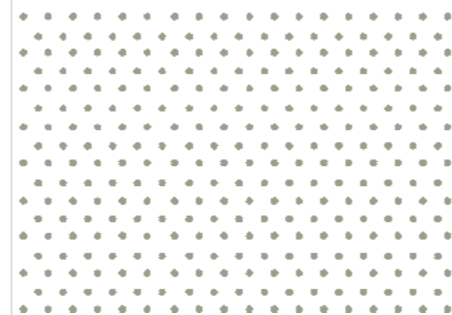
1. Generolo J. Žemaičio Palangos 306-osios kuopos vyrų choras apžiūroje Lietuvos karininkų ramovėje.

Šiais metais geriausiai pasirodžiusiems meno kolektyvams teks garbė koncertuoti birželio 27 dieną prie Ringovės piliakalnio, kur vyks iškilminga Šaulių sąjungos vadų parko atidarymo ceremonija, duosianti startą renginiams, skirtiems Lietuvos šaulių sąjungos 105-osioms metinėms paminėti.

„Šaulių ženkle yra ir šautuvas, ir daudytė, dar vadinama dūdele. Šie du dalykai turi eiti koja kojon, nes labai svarbu palaikyti mūsų kultūrą. O muzikuojantys šauliai dar ir kovinę dvasią labai gerai palaiko“, – įsitikinęs LŠS vadas plk. lt. Linas Idzelis.

Apžiūrose dalyvauja įvairių žanrų jaunųjų šaulių bei šaulių meno kolektyvai, pavieniai atlikėjai, šaulių šeimos nariai. Šauliai savo meninius gebėjimus demonstruoja susibūrę į vokalius ir instrumentinius ansamblius, choras, o Žemaitijoje yra subūrę net orkestrą.

Meno kolektyvų pasirodymus šiemet vertina kompetentinga komisija: Kau- no valstybinio muzikinio teatro solistas šaulys Juozas Janušaitis, Vytauto Didžiojo universiteto Muzikos akademijos docentas Danielius Vėbra, kompozitorius Julius Siurbis, Lietuvos šaulių sąjungos visuomenės informavimo specialistė Aneta Kvedaravičienė. x

ŠAULIŲ IEŠKIKLIAI APTIKS MINAS... IŠ ORO!

1

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Startuolis „Broswarm“ – geriausia pernai rudenį vykusios Lietuvos šaulių sąjungos hakatono „Ugninis skydas 2023“ komanda – sulaukė didelės investicijos: LŠS hakatono partneris „ScaleWolf“ startuoliui skyrė 100 000 Eur.

Ši, prieš metus įkurta bendrovė išsikėlė ambicingą tikslą – sukurti technologiją, kuri padėtų karo lauke daug efektyviau aptikti minas.

Pasak startuolio kūrėjo Ernesto Žvaigždino, šiuo metu dirbama dviem kryptimis: vienas labiau trumpalaikis sprendimas yra į dronus integruojami įvairūs jutikliai bei mašininio

mokymosi algoritmas, kuris įvertina ir apibendrina visų skirtingų jutiklių surinktus duomenis, pagal kuriuos galima prognozuoti, ar vienoje ar kitoje vietoje yra mina.

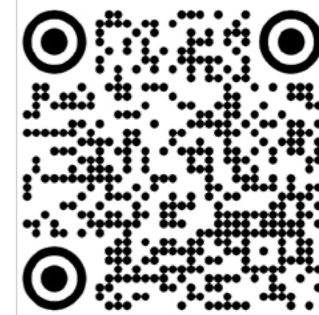
Visgi tai problemą sprendžia tik iš dalies, nes technologija veikia signalo principu, t. y. išminuotojas tiksliai nežino, ar signalą sklaidžiantis objektas yra būtent mina. Mūšio lauke, kur yra gausu įvairių nuolaužų, detektorius gali rodyti, pavyzdžiui, į nuolaužas, tanko vikšrus ar kitus įvairius metalinius objektus.

Dėl šios priežasties, teigia E. Žvaigždinas, „Broswarm“ paraleliai kuria ir yra pradėjusi patentuoti naują pažangesnę technologiją, kuri leistų matyti ir tiksliai nustatyti, ar po žeme esantis daiktas iš tikrųjų yra mina. Būtent su šiuo sprendimu jis sieja ilgalaikę „Broswarm“ ateitį. x

2

Nuskenavę šį kodą galite pamatyti, kaip veikia minų aptikimo technologija:

1.-2. „Broswarm“ komanda ir jų kurtas droninis minų ieškiklis.

„PERKŪNO BASTIONAS“: STIPRŪS KAIP NIEKADA

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Lietuvoje visa galia įsibėgėja nacionalinės pratybos „Perkūno griausmas 2024“. Tai įvairiapusės, visą valstybės teritoriją aprėpiančios pratybos, vykstančios balandžio 22–gegužės 10 d. Šias pratybas sudaro atskiros, kiek mažesnės ir lokalesnės pratybos („Perkūno bastionas 24“, „Budrus Sakalas 2024“, „Audros Smūgis 24“, „Kibernetinis skydas“).

Gegužės pradžioje daugiau nei 400 šaulių iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos rinkinių dalyvavo viename iš „Perkūno griausmas 2024“ etapų – „Perkūno bastionas 2024“. Jų metu statutinės ir valstybės institucijos mokėsi tarpusavio sąveikos, kad perėjimas iš taikos į karo metą būtų sklandus.

„Perkūno bastionas 2024“ metu atskiruose Vilniaus ir Kauno rajonuose buvo skelbiama komendanto valanda.

Pagrindinė šaulių užduotis buvo drauge su policijos pareigūnais įsirengti patikros punktus ir kontroliuoti eismą. Be šitų užduočių, šauliai vykdė teritorijos kontrolę, objektų apsaugą, transporto patikrą. Štabų atstovai plūšo komendantūrose, koordinavo užduotis ir mokėsi įvairių kritinio laikotarpio procedūrų atlikimo.

Kauno Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadas Vytautas Žymančius tvirtino, kad tai pirmas rimtas egzaminas bandant išsiaiškinti, ar mes, šauliai, galime kažką padaryti sąveikaudami kartu su Lietuvos kariuomene. „Tikrai nekritome veidu į purvą. Suprantama, yra ką tobulinti ir treniruotis, bet sugebėjome vykdyti rutiną, sąveikauti su draugiškomis pajėgomis ir vykdyti užduotis.“ x

KUOPAI – JONO POLOVINSKO-BUDRIO VARDAS

1

Minint Klaipėdos krašto sukilimo vado gimimo 135-ąsias metines – Jono Polovinko-Budrio vardas suteiktas Lietuvos šaulių sąjungos Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės Klaipėdos 302-ajai šaulių kuopai.

Iškilmingoje Klaipėdos krašto sukilimo vado vardo suteikimo Klaipėdos rinktinės kuopai ceremonijoje dalyvavo ir į uostamiestį iš JAV atvykęs 1923 metų Klaipėdos išvadavimo karinės operacijos vado anūkas Timotis Budrys su žmona.

Jonas Polovinkas – žinomas Lietuvoje daugiau Budrio pavarde, išgarsėjo 1923 metais kaip Klaipėdos krašto sukilimo vadovas. Bene vienintelis iš Lietuvos saugumo tarnybos vadovų profesionalų penkerius metus – 1915–1920 metais – dirbęs kontržvalgybos darbą Rusijoje, apdovanotas ordiniais ir medaliais.

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Nuo 1936 metų J. Polovinkas-Budrys gyveno Jungtinėse Amerikos Valstijose, buvo Lietuvos generalinis konsulas Niujorke. Šis neeilinis žmogus prisimenamas ir kaip žmogus, lietuviams, po visą pasaulį išblaškytiems po Antrojo pasaulinio karo, palengvinęs galimybę rasti savo gimines ir pažįstamus. 1940 metais jam suteiktas Niujorko garbės piliečio vardas.

Pernai J. Polovinko-Budrio ir jo žmonos Reginos Kašubaitės-Budrienės palaikai perlaidoti Klaipėdoje, buvusiose miesto senosiose kapinėse, dabar tai – Skulptūrų parkas. x

1. 1922–1923 metais Polovinkas-Budrys buvo vienas iš svarbiausių žmonių, parengusių ir įgyvendinusių Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos operaciją: vadovavo Ypatingo paskyrimo rinktinei, vėliau Klaipėdos krašto savanorių armijai.

SAMANINGI KILOMETRAI

1

„TRIMITO“ INFORMACIJA

Beveik tūkstantis žygeivių prisijungė prie Šaulių sąjungos rinktinių organizuojamų žygių, skirtų Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienai paminėti.

1.-2. Istorikas dr. Darius Juodis ir LŠS vadas plk. ltn. Linas Idzelis žygyje „Samainingi kilometrai“.

Šiais metais minint 80 metų nuo pasipriešinimo kovų pradžios, žygiai buvo rengiami kartu su Lietuvos krašto apsaugos ministerija su šūkiu „Samainingi kilometrai: 80 m. partizanų kovai – 80 km jų atminimui“.

Žygeiviai ne tik aplankė laisvės kovoms jamžinti skirtas vietas, bet ir išgirdo istorikų pasakojimus apie mūsų Tautos didvyrius.

Žygius organizavo Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-oji rinktinė – Radviliškio r. sav., Vytauto Didžiojo šaulių 2-oji – Kauno r. sav., Suvalkijos šaulių 4-oji – Kazlų Rūdos r. sav., LDK Kęstučio šaulių 7-oji – Tauragės r. sav., Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-oji – Utenos r. sav. x

2

PAGERBTAS ŠAULIO GINTARO ŽAGUNIO ATMINIMAS

„TRIMITO“ INFORMACIJA
Nuotraukos: RITA GUDĖ

1

Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus rinktinės šauliai pagerbė pasieniečio, šaulio Gintaro Žagunio atminimą: iškilminga ceremonija Antakalnio kapinėse ir tradicinis žygis Norviliškėse.

„Gintaras Žagunis, šaulys ir pasienietis, atidavęs tai, ką turi brangiausio – savo gyvybę, – mums yra įkvėpimo šaltinis. Kiekvienais metais pagerbdami jo žūtį, prisimename duotą priesaiką ir sustipriname savo ryžtą būti ten, kur mus pašauks Tėvynės labui“, – sako Justinas Murauskas, Lietuvos šaulių sąjungos Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Gintaro Žagunio kuopos Viesulo būrio vadas.

Gintaras Žagunis – Lietuvos nepriklausomybės gynėjas, pirmasis tarnyboje žuvęs atkurto nepriklausomos Lietuvos pareigūnas.

Lietuvos atgimimo metais (1988–1989) G. Žagunis aktyviai dalyvavo Sąjūdžio veikloje, organizavo Sąjūdžio grupę darbovietėje, dalyvavo daugelyje Sąjūdžio organizuotų mitingų – buvo Sąjūdžio žaliaraištis. Kartu su šeima 1989 metų rugpjūčio 23 dieną dalyvavo Baltijos kelyje. Tuo laiku įsitraukė į atkuriamos Lietuvos demokratų partijos veiklą.

2

1989 metų liepos 29–30 dieną dalyvavo Lietuvos demokratų partijos steigiamojo suvažiavimo darbe, 1990 metų rugsėjo 29–30 dieną – Lietuvos demokratų partijos II suvažiavime. 1990 metų spalio 27 dieną G. Žagunis davė priesaiką ir tapo Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus rinktinės nariu.

1990 metų lapkričio 8 dieną Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigta Pasienio apsaugos tarnyba, turėjusi vykdyti valstybės sienos apsaugos funkcijas. Jau 1990 metų lapkričio 11 dieną G. Žagunis pradėjo darbą šioje tarnyboje, tapo Šalčininkų užkardos Dieveniškų patrulinės tarnybos baro pamainos viršininku.

Lemtingomis sovietų agresijos dienomis 1991 metų sausį Lietuvos pasieniečiai vieni pirmųjų stojo ginti atkurto nepriklausomybės. Jie budėjo valstybės pasienio postuose, padėjo atremti Aukščiausiosios Tarybos rūmų šturmą sausio 8-ąją, davė kario savanorio priesaiką. Kartu su kitais Šalčininkų užkardos pareigūnais 1991 metų sausio–kovo mėnesiais G. Žagunis saugojo Vyriausybės rūmus.

Atslūgus įtampai sostinėje, Sovietų Sąjungos kariuomenės puldinėjimai ir provokuojami incidentai tęsėsi Lietuvos

pasienyje. 1991 metų gegužės mėn. Šalčininkų užkardos ruože susidarė pavojinga padėtis. Nuspręsta laikinai nebūdėti šios užkardos postuose, o pasieniečių vagonėlius pervežti į saugesnes vietas.

Lemtingąjį budėjimą, neradę technikos, Krakūnų posto pasieniečiai liko prie vagonėlio. Savo tarnybos draugams G. Žagunis liepė eiti ilsėtis, o pats liko poste. „Jei žūti, tai vienam, o ne visiems“, – tokie buvo jo žodžiai.

1991 metų gegužės 19 dienos rytą iš Baltarusijos įvažiavusios ginkluotos grupės agresyvūs veiksmai buvo nukreipti prieš Lietuvos pasieniečius. Tarnybą Krakūnų kaime vykdžiusio ir ten nušauto uniformuoto pasieniečio G. Žagunio žūties priežastis – posto užpuolimas iš pasalų, mėginant įvykdyti teroristinį aktą. G. Žaguniui tuo metu ėjo 34-ieji metai.

Amžinojo poilsio pasienietis G. Žagunis atgulė 1991 metų gegužės 21 dieną Vilniaus Antakalnio kapinėse šalia Sausio 13-osios Laisvės gynėjų kapų. x

Gintaras Žagunis – Lietuvos nepriklausomybės gynėjas, pirmasis tarnyboje žuvęs atkurto nepriklausomos Lietuvos pareigūnas.

3

1. Gintaro Žagunio šaulio pažymėjimas.
- 2.-5. Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus rinktinės šauliai pagerbė pasieniečio, šaulio Gintaro Žagunio atminimą: iškilminga ceremonija vyko Vilniaus Antakalnio kapinėse, tradicinis žygis - Norviliškėse.

4

5

GERIAUSIO ŠAULIŲ SKYRIAUS VARŽYBOS: LAIMĖJO TIE, KURIE TRENIRAVOSI

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Valdas Kilpys

2

STATISTIKA

Varžybose dalyvavo **15 komandų**, kurias delegavo Lietuvos šaulių sąjungos ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinės iš visos Lietuvos (11 LŠS, 4 KASP).

Užduočių skaičius – **15 ir viena loginė užduotis**.

Varžybų dalyviai per pirmąją dieną vidutiniškai su ginklais ir ekipuote nuėjo **28 km**.

Kuprinės svoris negalėjo būti mažesnis nei **10 kg**.

Iššaudyta apie **2 000** įvairaus kalibro šovinių.

Snaudota apie **31** kraują imituojančio skysčio.

Traumų išvengta, nutrintų kojų – **bene kas trečias dalyvis**.

1. Bene labiausiai kentėjo kulkosvaidininkų nugaros.
2. Vandens kliūtis: irkluoti reikia ne tik stipriai, bet ir darniai.

2

INSTRUKTAŽAS

Patyrę šauliai žino, kad geras instruktažas yra sėkmės garantija. Kiekvienas varžybų dalyvis yra įstatomas į deramas „vėžes“, todėl kyla mažiau klausimų, chaoso ar nesusipratimų. Šios varžybos prasidėjo būrių vadų „protinimu“.

Pirma ir pagrindinė taisyklė šiose varžybose: jokios pagalbos iš išorės. Tai, kas sudėta į kuprinę, ir yra tavo namai, lova ir visas pasaulis. Dalyviai negalėjo kreiptis pagalbos į vietinius gyventojus ar savo palaikytojus. Kiekvienas veikė savarankiškai.

Tik nuėjęs į užduoties atlikimo vietą varžybų dalyvis sužinodavo, kur reikės eiti toliau. Telefonai, išmanieji laikrodžiai draudžiami. Tiesa, kiekvienas skyrius nešėsi užantspauduotą voką, kuriame buvo supakuotas vienas mobilusis telefonas nelaimės atvejui. Ačiūdie, niekam jo neprireikė.

Varžybų organizatoriai, atlikę visas rungtis, neleido dalyviams atsipalaiduoti: iki to momento svarbi buvo pirmiausia fizinė parengtis, o paskutinė loginė užduotis reikalavo ir nemenkų protinių pastangų. Atsakyme buvo užfiksuotos nakvynės koordinatės, tad neišsprendus loginės užduoties, tikėtina, būtų griuvusi ir tolesnė komandos galimybė pasiekti finišą.

Galiausiai ištraukti burtai, kurie lėmė komandų užduočių vykdymo eiliškumą. Bene labiausiai džiaugėsi tie, kuriems šaudymas turėjo vykti dar pirmoje dienos pusėje, kai besivaržantieji vis dar iki galo „nenusikalė“.

PERPLAUKTI KŪDRĄ

Regis, kas čia tokio? Imi valtį, irklus ir plauki sau darniai irkludamas. Toks požiūris šiai užduočiai netinka. Pirmiausia komanda privalėjo taisyklingai užsidėti gelbėjimosi liemenes. Kai tampaisi ginklą, kuprinę ir dar esi apsitaręs įvairiais reikalingais daiktai, užsidėti liemenę nėra taip paprasta. Juolab laikas buvo skaičiuojamas nuo pajudėjimo valtys link momento.

Dar vienas svarbus akcentas buvo daiktų sudėjimas ir pačių dalyvių vietos paskirstymas valtyje. Svorio centras turi įtakos plaukimo greičiui, tad jis turėjo būti kažkur per vidurį, kad valtys priekis būtų nei per daug paniręs, nei per stačias.

Dauguma šaulių vietoje irklų naudojo karinius kastuvėlius. Sutartinai irkluojant tvenkinys buvo įveikiamas per 5 minutes. Dėl pavojaus sušlapinti ar pamesti ginklus dalyviai į valtį pasiimdavo plastikinius ginklų muliažus. Teko matyti, kaip neturintis kastuvėlio šaulys irkluoti pradėjo... šautuvo buože. Užduotį vertinantys instruktoriai tokį veiksmą įvertino atitinkamai... »

3

SUTEIKTI PAGALBĄ

„Čia mūsų draugas Albinas“, – su šypsena pasitiko rungties vadovė, rodydama j žiauriai realistišką manekoną, išsikėtojusį ant žemės su nutraukta koja ir kyšančiais kaulais. Vaizdas, būkime atviri, ne iš mielųjų. Tik paskui, išsikalbėjus, ji pasakė, kad Albinas kainuoja tiek, kiek geras automobilis. Jis gali kraujuoti, dejuoti, kvėpuoti ir deramai nusibaigti. Šį realistišką ir itin progresyvią daiktą šauliams parūpino įmonė „Semetron“. Ačiū.

Kaip ir dera, rungtis buvo itin realistiška ir kelianti nemenką stresą. Pagal legendą įvyko automobilio apšaudymas ir nukentėjo net keli žmonės. Varžybų dalyviai turėjo susiorientuoti ir pradėti veikti kaip vienas organizmas: saugiai evakuoti sužeistuosius, užimti žiedinę gynybą, pagal prioritetus suteikti būtinąją medicininę pagalbą.

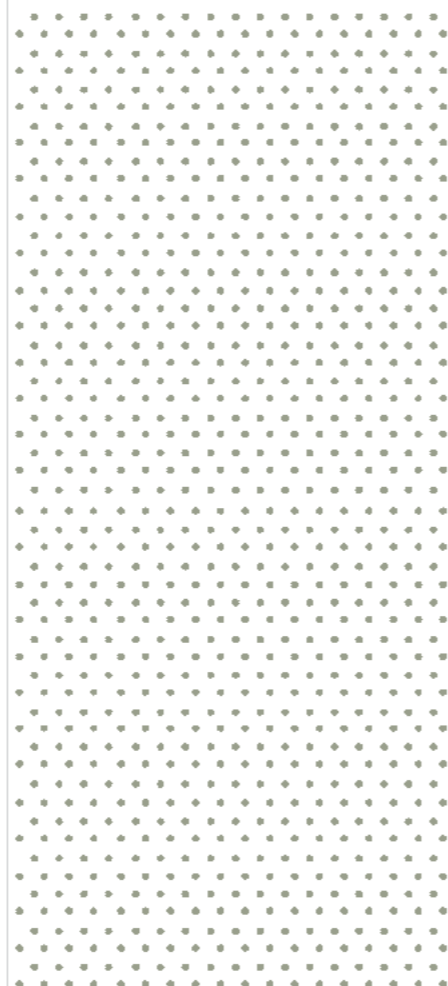
Paulius Stasiukevičius, atstovavęs LŠS štabo garbės sargybos komandai, po rungties šluostėsi prakaitą ir tvirtino, kad paplušėti teko nemenkai. Jo teigimu, tokioje kritinėje situacijoje labai svarbi būrio vado ir paramediko sinergija. Vienas privalo tinkamai suorientuoti skyrių ir paskirstyti šauliams užduotis, o kito pagrindinė užduotis – stabilizuoti sužeistųjų gyvybines funkcijas.

„SUTVERTI“ GINKLĄ

Geriau nematyti to, ką išvydome atvykę į ginklų surinkimo rungtį. Eglyne stovėjo nemenka dėžė, pilna bet kaip sumestų įvairiausių ginklų detalių. Toks savotiškas metalo laužas, iš kurio turėjo rasti net aštuoni veikiančios ginklai.

Rungties vadovas paaiškino šios užduoties sąlygas. Pasirodo, dėžėje stirksojo du AK-4MT (vadinamieji „irkilai“), du „kalašnikovai“, pora pistoletų „Glock-17“ ir kulkosvaidis. Visos detalės sudėtos pramaišiu į vieną stirtą, o šaulių užduotis buvo jas atrinkti, sudėlioti reikiama seka, patikrinti ginklo veikimą ir tuomet, kai visi ginklai paruošti, buvo stabdomas rungties laikas.

Paklaustas, kokių klaidų dažniausiai daro varžybų dalyviai, rungties vadovas uteniškis šaulys Ričardas Puodžiukas sakė, kad besivaržantieji gana neblogai išmano ginklus ir „sutverti“ šautuvą jiems sekasi neblogai. „Pagrindinė klaida – numerių neatitikimas. Kiekviena ginklo detalė turi savo unikalų numerį, todėl surenkant du vienodo modelio šautuvus detalės turi būti būtent šio, o ne kito šautuvo ar kulkosvaidžio. Į dėžę sudėjome po du vienodus ginklus“, – pasakojo R. Puodžiukas.

+

Geriau nematyti to, ką išvydome atvykę į ginklų surinkimo rungtį. Eglyne stovėjo nemenka dėžė, pilna bet kaip sumestų įvairiausių ginklų detalių. Toks savotiškas metalo laužas, iš kurio turėjo rasti net aštuoni veikiančios ginklai.

Beje, svarbi aplinkybė: detalių pilna dėžė stovėjo atokiau nuo stalo, ant kurio buvo surinkinėjami ginklai. Šauliams buvo griežtai uždrausta kalbėtis, todėl komunikacija vyko visiškoje tyloje. Jei kam pritrūkdavo kokios nors detalės, jis privalėjo ją identifikuoti rankomis. Tad skyriaus veikimas ir bendravimas labai priklausė nuo gebėjimo ir treniruočių. Šauliai vienas kitą privalėjo suprasti net ne iš pusės žodžio, o iš pusės mosto.

UŽKURTI UGNĮ

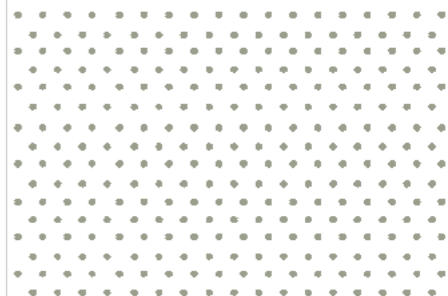
„Pabūsime prometėjais“, – juokavo varžybų dalyvis išgyvenimo rungtyje. Iš pirmo žvilgsnio užduotis nesudėtinga: juosta aptvertame miškingame miško plote surasti skardinę, ugnies uždegimo įnagius ir pasirengti „lizdelį“ (sausuolių, tošies ir žolių gumulas skirtas pirmajam ugniai išgauti) ir užkurti ugnį, kuri užvirintų metalinį puodelį vandens. Tačiau ne viskas taip paprasta, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio.

Rungties vadovas Laimonas Šerpenskas pasakojo, kad pagrindinė šaulių klaida buvo per didelis skubėjimas. „Reikalingų ugniai įkurti daiktų labai neslapstėme, tačiau kai visas skyrius supuola į aptvertą miško plotą ir jų ieško, juos pastebėti darosi sunku. Taip tiksi laikas ir užduotis neįvykdoma greitai bei tiksliai.

4

Papildomų taškų buvo galima gauti laužą įkūrus tik su vienu degtuku. Su šia užduotimi susitvarkė visos komandos“, – džiaugėsi L. Šerpenskas.

Jo teigimu, kartais nuovargis gali ir padėti. Tarkime, Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių (Alytaus apskr.) 1-oji rinktinės komanda vykdė užduoties atėjo gerokai pavargusi, todėl į minėtą miško plotą nebėgo kaip arklį banda ir visi daiktai buvo surasti per labai trumpą laiką. »

3. Varžybose pirmą kartą dalyvavo ir LŠS štabo Garbės sargybos kuopos vyrai.

4. Manekenas Albinas kantriai atlaikė komandų teikiamą pagalbą ir, regis, nenumirė.

5. Priešo technikos atpažinimo rungtis: reikia ne tik pamatyti, bet ir žinoti.

6. Dėžė su ginklų dalimis, iš kurių reikėjo surinkti veikiančius pistoletus, automatinius šautuvus ir kulkosvaidį.

7. Šaudymo rungtyje daugeliui komandų kulkosvaidis taškų nepridėjo.

6

5

7

PATAIKYTI | TAIKINI

Šaudymas šauliams yra viena iš pagrindinių užduočių. Kadangi šaudė visas skyrius, jame privalėjo būti taiklusis šaulys ir kulkosvaidininkas. Eiliniai šauliai pylė į taikinius iš įprastų mums ginklų, t. y. švedišų AK-4MT. Kiek teko stebėti, būtent jie ir rinko pagrindinius taškus komandai.

Kiek komplikuočiau sekėsi taikliesiems šauliams ir kulkosvaidininkams. Teko patirti, kad buvo komandų, kurios dėl įvairiausių priežasčių į varžybas atvyko su neprišaudytais taikliojo šaulio ginklais. Sunku pasakyti, kokia prasmė šaudyti „Dievui į langus“, bet faktas lieka faktu – šita sritis reikalauja įdirbio ir treniruočių.

Atskira kalba ir dėl šaudymo kulkosvaidžiu. Nebus nuodėmė pasakyti, kad vokiškieji MG-34 yra gana jautrūs purvui ir reikalauja akylas priežiūros. Sveikatos jiems neprideda ir tai, kad šaulių turimi kulkosvaidžiai yra ne pirmos jaunystės, todėl neretai šaudant ginklai užsikirsdavo, tekdavo iš naujo pertaisinėti, todėl rezultatai nebuvo itin džiuginantys.

Rungčiai vadovavęs Vydas Verbilis kritikos negailėjo ir skyrių vadams: „Nuo starto šaudymams vadovauti privalo būrio vadas. Niekaip nesuprantu, kam reikalingas tas formalus ir dirbtinis komandų davimas, juk čia susirinko patyrę šauliai ir galutiniam rezultatui labai svarbus yra laiko faktorius.“ Dažnas taiklusis šaulys tikrai per ilgai

taikydavosi, todėl sugaištas laikas būdavo neadekvačiai ilgas. Tokiu atveju jau geriau nepataikyti, nei sugaišti keliolika minučių taikymuisi.

REZULTATAI

Nuo ankstyvo šeštadienio ryto iki pat sekmadienio vidurdienio šaulių komandos iš visų dešimties LŠS rinktinių ir svečių teisėmis dalyvavę Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariai savanoriai varžybas baigė sparčiuoju žygiu. Tačiau prieš tai laukė nakvynė po atviru dangumi. Ačiūdie, oras lepino, nebuvo lietaus ir naktis buvo santykinai šilta.

Vienas iš varžybų organizatorių, LŠS Saugumo ir operacijų planavimo skyriaus specialistas vrs. Raimundas Gresius, džiaugėsi sėkmingomis varžybomis, kurios pareikalavo nemažai pastangų. „Esu dėkingas visiems, kurie prisidėjo savo darbu prie to, kad šios varžybos įvyktų. Pakartosiu vado žodžius: šiomis dienomis Gruzdžiai buvo tapę saugiausiu Lietuvos miesteliu“, – šypsojosi R. Gresius.

Varžybų nugalėtojų laurais antrus metus iš eilės džiaugėsi Gen. Povilo Plechavičiaus šaulių [Šiaulių apskr.] 6-osios rinktinės komanda. Antrąją vietą iškovojo Karaliaus Mindaugo šaulių [Vilniaus apskr.] 10-osios rinktinės šauliai, o trečiąją vietą laimėjo Žemaitijos šaulių [Telšių apskr.] 8-osios rinktinės komanda. x

DEVYNI ĮPROČIAI, PRAVERSIANTYS EKSTREMALIOSE SITUACIJOSE IR KASDIENYBĖJE

1

Tekstas:
GABRIELIUS E. KLIMENKA,
EDUARDAS KLIMENKA,
#IŠGYVENIMO AKADEMIJA KLIMENDKA

Nuotrauka:
„TRIMITO“ ARCHYVAS

1. „Geriausias plienas turi pereiti karščiausią ugnį“, – JAV Prezidentas Richardas Nixonas.

Ekstremalioje situacijoje blaivus protas ir situacijos vertinimas yra tiek svarbus, kad per pirmas tris sekundes padarytos vertinimo klaidos ar puolimas į paniką gali situaciją iš ekstremalios paversti mirtina. Aptarkime dažnas ir labai pavojingas klaidas, kurias žmonės daro kasdien, kai bando suvokti, kas gi čia po galais vyksta.

Ekstremalioje situacijoje blaivus protas ir situacijos vertinimas yra tiek svarbus, kad per pirmas tris sekundes padarytos vertinimo klaidos ar puolimas į paniką gali situaciją iš ekstremalios paversti mirtina.

Elgesio modelių pokyčių stebėjimas. Ekstremali situacija prasideda netikėtai, tad turi būti įpratęs stebėti net ir nedidelius įprasto elgesio modelio pasikeitimus aplinkoje. Galbūt staiga pakito aplink esančių žmonių apranga ir minioje matai žalių žmogeliukų, gal pakito įprastas eismas ir visi automobiliai lekia viena kryptimi, nes žmonės bando atsitraukti nuo kokio nors pavojaus, gal minia staiga pradėjo bėgti ir pan. Visi tokio pobūdžio, net ir nežymūs, elgesio modelio pasikeitimai turėtų įspėti tave apie gresiantį pavojų. Negana to, reikėtų stebėti ne tik žmonių elgesio pasikeitimus, bet ir gyvūnų. Tarkime, iš miško bėga žvėrys. Tikėtina, kad miške gaisras. Staiga nutilo visi paukščiai, vadinasi, tikrai kažkas vyksta, tik nežinai, kas. Gebėjimas atkreipti dėmesį į tokius pasikeitimus gali išgelbėti gyvybę.

Anomalaus elgesio atpažinimas. Kartais mes patys negebame atpažinti savo elgesio, kai jis nukrypsta nuo normos. Taip pat negebama atpažinti ir svetimo elgesio, kai žmogus elgiasi kažkaip neadekvačiai, nenormaliai arba netinkamai esamoje situacijoje. Negebėdamas atpažinti savo ar kito anomalaus elgesio, statai save ir savo grupę į pavojų. Galbūt žmogus jau apimtas panikos, o tu jam planuoji duoti rimtą užduotį; galbūt jis jau beprarandęs sąmonę, o reikia bėgti; o gal jis pavartojęs kokių nors narkotikų ir visiškai atitrūkęs nuo realybės ruošiasi viską aplink susprogdinti. Ekstremalioje situacijoje turi gebėti identifikuoti žmonių ir savo anomalų elgesį tam, kad apsaugotum save ir savo grupę nuo daug didesnių bėdų. Pastebėjęs, kad kažkas elgiasi nenormaliai, turėtum suteikti jam pagalbą: jei tai šokas – suteikti pirmąją pagalbą; jei panika – nuraminti, ir t. t.

Situacijos nuskaitymas. Tiesa ta, kad didelė dalis žmonių negeba situacijos įvertinti greitai, šaltai bei priimti greitus, tačiau teisingus sprendimus. Situacija gali kardinaliai pasikeisti per vieną akimirką, tad turi gebėti kuo greičiau reaguoti, t. y. greitai surasti atsakymus, priimti sprendimus ir veikti. Kiekviena uždelsta akimirka gali kainuoti tavo ir tavo draugų gyvybę. Įsivaizduok, esi skyriaus vadas, judi prieš teritorijoje, staiga prasidėjo šaudymas, turi greitai susivokti, suprasti, kas vyksta, priimti sprendimus ir duoti tinkamas komandas. Uždelsus tavo skyrius bus žuves. Arba, tarkime, koks nors teroristas pradėjo šaudyti prekybos centre, čia taip pat turi kuo greičiau suvokti, už kokios priedangos pasislėpti, kas yra gera priedanga, kas netinkama, taip pat turi padėti kitiems žmonėms, kurie nesugeba taip greitai suvokti situacijos.

Šoko požymių atpažinimas. Staiga nutikus nelaimi tavo draugas išblyško, jam darosi silpna, jis gausiai prakaituoja krečiamas drebulio, jo sąmonė sutrikusi. Ką darysi tokiu atveju? Jei nežinai, ką toliau daryti, tuomet turi rimtų bėdų. Taip, tai šokas. Norėdamas išsaugoti draugo, o gal net ir savo gyvybę, turi gebėti atpažinti šoko simptomus. Ekstremalioje situacijoje, nutikus nelaimi ar esant fizinių sužeidimų, žmogų gali ištikti šokas ir tai gali nulėmti visos grupės žūtį. Jeigu nežinai, ką daryti, tuomet tikrai apsilankyk specializuotuose pirmosios pagalbos kursuose.

Kūno ženklų stebėjimas. Būdamas viešose vietose įprask stebėti aplink esančius žmones, esančių žmonių judesius, jų kūno kalbą, nes tai gali daug pasakyti apie žmogaus ketinimus. Tarkime, esi kokiame nors mitinge, o netoliese esantis žmogus vis siekia juosmens, kažką ten pasitaiso, viena vertus, gal jam tiesiog smunka kelnės, bet tikėtina, kad tenai yra ginklas. Kita situacija, esi budėjime su policija, matai darant pažeidimą, prieini pasiaiškinti, kas čia vyksta, o pažeidėjas, bendraudamas su tavimi, ranką laiko šiek tiek už nugaros. Jei j tai nekreipsi dėmesio, tikėtina, kad gausi dūrį peiliu ar smūgį koku nors ginklu. Turi išmokti stebėti žmonių judesių kalbą tam, kad įspėdamas jų ketinimus būtum saugesnis.

Evakuacijos planai. Svarbu išsiugdyti įprotį atėjus į nežinomą vietą susirasti evakuacijos planą ir išsinagrinėti. Jei pastatas tau nežinomas ir jame staiga prasidės gaisras, nežinodamas, kur bėgti, gali tiesiog nerasti išėjimo ir žūti. Ne veltui, prieš pakylant lėktuvui, personalas supažindina keleivius su tuo, kaip elgtis atsitikus avarinei situacijai: parodo, kur yra artimiausi išėjimai, kaip elgtis su deguonies kauke, kaip užsidėti gelbėjimo

liemenę, kaip atsisegti saugos diržą, bet ar tu nors kartą išklausėi šias instrukcijas? Jei ne, elgiesi labai neatsakingai, nes evakuacijos plano žinojimas bei tokių instrukcijų išklusimas gali padėti ne tik ekstremalioje situacijoje, bet ir šiaip susiorientuoti erdvėje, jei vyksta kažkas netikėto ir blogo.

Saugumo infrastruktūros išmanymas. Jei jau turi įprotį nagrinėti evakuacijos planus pastatuose, tuomet pravartu būtų ir stebėti pastato saugumo infrastruktūrą. Pavyzdžiui, ar langai su grotomis, kas yra už lango, kurios durys būna užrakintos ir panašiai. Žinodamas, kurie langai yra su grotomis, gaisro atveju rinksis tuos, kurie yra be grotų; jei žinai, kad už lango yra asfaltas, greičiausiai iš 3 aukšto nešoksi, tačiau jeigu ten krūmai, galbūt jie tau padės nusileisti šokant iš 4 aukšto; kilus gaisrui, jei žinai, kurios durys užrakintos, ieškosi kito išėjimo. Taigi saugumo infrastruktūros išmanymas gali gelbėti ekstremalioje situacijoje.

Savo pasirengimo įsivertinimas. Manydamas, kad esi pasiruošęs bet kokiam ekstremalios situacijos scenarijui ir nesuvokdamas savo pasirengimo apribojimų gali patekti į dar didesnę bėdą. Grėsmės gali kilti iš bet kur: kvailai pasirinkta kryptis, bandymas užkurti ugnį kažkur girdėtu, bet nebandytu metodu, sužeistojo gavinimas kursuose regėtu būdu, su kuriuo susipažinai tik tiek, kad matei, kaip kažkas taip daro... Kaip supranti, sąrašą galima tęsti be galo. Nežinodamas, kiek esi pasirengęs, nežinai, kur dar turi tobulintis; kiekviena sritis, kurią apleidai, yra tavo Achilo kulnas.

Fizinių ribų žinojimas. Dažnas, būdamas gamtoje, linkęs poverinti savo gebėjimus. Jei netiki, įsijunk „YouTube“ ir pamatysi begalę visokių „fail“ų, kai žmonės bando pašokti aukščiau bambos arba kas nors iš serijos „žiūrėk, kaip moku“. Savo fizinių galimybių ir ribų nepažinimas gali turėti labai liūdną baigtį, ypač kai tau tenka keliauti didelius atstumus, bėgti nuo pavojaus ar ekstremalioje situacijoje atlikti kitus fizinio pasirengimo reikalaujančius veiksmus. Žodžiu, marš į sporto salę! x

ŽYGIO „ŠAULIAMS 105“ ETAPAI SU LANKYTINOMIS VIETOMIS

1 ETAPAS, birželio 27 d. nuo 18.30 iki 23.00 val., atstumas – 19,92 km.

0. Ažuolynas (prie Ringovės piliakalnio – Veliuona)
Kunigo Antano Mackevičiaus suėmimo 1863 metais vieta
55.0485273, 23.5050386 [29 m]

1. Seredžiaus piliakalnis
55.080224, 23.4073717 [47 m]

2. LLA įkūrėjo Kazio Veverskio gimtinė 13,1 km

3. Veliuonos centras, 20 km.
Pirmo etapo pasikeitimas
55.0783641, 23.2739434 [43 m]

2 ETAPAS, birželio 27 d. nuo 23.00 iki birželio 28 d. 03.15 val., atstumas – 19,12 km.

Veliuona–Vencloviškiai

3. Veliuonos centras, 20 km.
Pirmo etapo pasikeitimas
55.0783641, 23.2739434 [43 m]

4. Paminklas partizanams
55.0818953, 23.2557503 [48 m]

5. Raudonės pilis, 10,4 km
55.0971947, 23.1309164 [52 m]

6. Veliuona–Vencloviškiai, 19 km.
Antro etapo pabaiga
55.1107283, 23.0172591 [44 m]

3 ETAPAS, birželio 28 d. nuo 03.15 iki 07.45 val., atstumas – 20,29 km, pasakoja pėsčiųjų žygių asociacijos prezidentas Vidmantas Genys

6. Startas, Vencloviškiai.
55.1110771, 23.0169614 [47 m]

7. Paminklas žuvusiems partizanams
55.1334359, 23.0106849 [61 m]

8. Kryžius žuvusiems partizanams ~10,7 km
55.1624226, 22.9516857 [54 m]

9. Pažerų kopytėlė.
1948 m. Kūčias sutiko A. Ramanauskas-Vanagas ir A. Grybinas. ~14,7 km
55.1748337, 22.9042116 [44 m]

10. Finišas.
Vencloviškiai–J. Žemaičio-Vytauto bunkeris. 21 km
55.1975485, 22.8588561 [58 m]

4 ETAPAS, birželio 28 d. nuo 07.45 iki 12.05 val., atstumas – 19,73 km. J. Žemaičio Vytauto bunkeris–Jovališké

10. Startas
55.1978917, 22.8585295 [54 m]

11. Atsarginis J. Žemaičio-Vytauto bunkeris
55.2092166, 22.8608046 [59 m]

12. Paminklas žuvusiems partizanams Šapališkėje
55.2133009, 22.8863824 [53 m]

13. Kryžius sušaudytai ūkininkų šeimai
55.2121369, 22.9164934 [55 m]

14. Monumentas partizanų kariams
55.2330312, 22.9934659 [67 m]

15. Sankryža su kryžiumi. Ketvirtą etapo pabaiga. 20 km
55.1964167, 23.0668173 [63 m]

5 ETAPAS, birželio 28 d. nuo 12.05 iki 16.50 val., atstumas – 21,53 km Jovališké–Juodaičiai

15. Sankryža su kryžiumi. Ketvirtą etapo pabaiga. 20 km
55.1964167, 23.0668173 [63 m]

16. Penkto etapo pabaiga. Juodaičių bažnyčia, 22 km
55.2265897, 23.3420923 [90 m]

7 ETAPAS, birželio 28 d. nuo 21.20 val. iki birželio 29 d. 00.50 val., atstumas – 15,95 km. Čekiškė–Vilkija

18. Startas.
55.1587582, 23.5195781 [74 m]

19. Kryžius
55.1177727, 23.5332629 [71 m]

20. Čekiškė–Vilkijos prieplauka, etapo pabaiga
55.0382298, 23.5785095 [26 m]

9 ETAPAS, birželio 29 d. nuo 03.35 iki 06.05 val., atstumas – 11,40 km. Kulautuva–Raudondvaris

21. Kulautuvos prieplauka
54.9412810646595, 23.629644152418063

22. Raudondvario tiltas
54.929819735151895, 23.789596288239817

6 ETAPAS, birželio 28 d. nuo 16.50 iki 21.20 val., atstumas – 22,02 km Juodaičiai–Čekiškė

16. Startas.
55.2271346, 23.3433661 [90 m]

17. Paminklas prezidentui A. Smetonai. 18 km
55.1952042, 23.531912 [79 m]

18. Juodaičiai–Čekiškė etapo pabaiga. 22 km
55.159075, 23.5193988 [74 m]

8 ETAPAS, birželio 29 d. nuo 00.50 iki 03.35 val., atstumas – 12,40 km Vilkija–Kulautuva

20. Čekiškė–Vilkijos prieplauka
55.0382298, 23.5785095

21. Kulautuvos prieplauka
54.9412810646595, 23.629644152418063

10 ETAPAS, finišas, birželio 29 d. nuo 06.05 iki 9.30 val., atstumas – 10,10 km. Raudondvario tiltas–Kauno šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia (Soboras)

22. Raudondvario tiltas
54.929819735151895, 23.789596288239817

23. Kauno šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia (Soboras)
54.8970586381864, 23.921392062699752

MISIJA MALYJE – NUO TEORIJS IKI ASMENINIŲ PATIRČIŲ

Tekstas:
GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ

Nuotraukos:
IŠ ASMENINIO ARCHYVO

1. JT taikdariai prieš užduotį.
2. Apdovanojimas Jungtinių Tautų medaliu.

Ir vėl džiaugiamės savo gretose sutikdami korporacijos „Saja“ sendraugį mjr. Alminą Sinevičių. Nors šio žmogaus gyvenimas visuomet buvo aktyvus ir nemonotoniškas, taikos misija Malio Respublikoje iš jo žodyno visiškai išbraukė žodį „rutina“. Alminas sutiko plačiau papasakoti apie JT valstybių karių vykdomų taikos misijų kelią – nuo atrankos proceso iki išvadų ir pamokų, pritaikytų asmeninėje praktikoje grįžus.

Mjr. Alminas Sinevičius – šaulys, Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ sendraugis, ateitininkas, Pilietinio gynybos ir saugumo analizės centro „Locked N’ Loaded“ narys, šiuo metu tarnaujantis Lietuvos kariuomenės Gynybos štabe.

Pomėgiai – knygos, stalo žaidimai, krepšinis ir visuomeninė veikla.

Lietuvos šaulių sąjungos nariu tapo 2004 metais – „Šauliu tapau dar besimokydamas mokykloje. Tai mane vienareikšmiškai pastūmėjo tapti karininku, savo gyvenimą kreipiant darbui už pilietišką ir saugią Lietuvą“.

2

Dažniausiai viešojoje erdvėje matome tik informaciją, kad vyksta tarptautinės misijos, kad jose dalyvauja Lietuvos kariai. Galbūt galėtum papasakoti plačiau apie pasiruošimą, prasidedantį dar būnant Lietuvoje? Kokie tikslai ir uždaviniai keliami jos dalyviams?

Kaip ir kodėl galimybė išvykti į misiją atsirado tavo planuose?

Prieš kiekvieną misiją, į kurią vyksta Lietuvos ar NATO valstybių kariai, yra ilgesnis arba trumpesnis pasiruošimo laikotarpis. Nuo to laiko, kai buvau atrinktas vykti į šią JT misiją Malio Respublikoje, iki išvykimo praėjo daugiau nei metai. Pasiruošimo metu paraleliai su tarnyba Lietuvos karo akademijoje taip pat dalyvavau įvairiuose Lietuvos kariuomenėje organizuojamuose ir nuotoliniuose kursuose – visa tai buvo mano pasiruošimo misijai dalis. Žinoma, papildomai nuolatos komunikavau su tuo karininku, kurį turėjau keisti, siekiau perimti įvairias patirtis, domėjausi situacija misijos rajone. Kitas svarbus pasiruošimo aspektas – kario sveikata ir skiepai. Kartais gaudavau po 3 skiepus vienu metu (į abi rankas ir koją), o ką jau kalbėti apie JT reikalaujamų formų pildymą.

Apie šią galimybę svairsčiau visada, nes iki to laiko neturėjau misijų patirties nei Afganistane, nei Irake ar kitur. Ukrainoje dalyvavau rengiant šios valstybės karius, bet kadangi 2016 metais buvo tik pradžia, tuo metu mūsų, Husarų bataliono karių, rotacija buvo antra po Algirdo bataliono, tad mano praleisti 2,5 mėnesio buvo komandiruotės, o ne misijos statusu. Kitas dalykas, tapęs paskutiniu postūmiu galutinai apsispręsti ir vykti, – skrybys. Buvo psichologiškai sunku išgyventi šį etapą, bet tada supratau, kad man reikia pertraukos. Norėjosi ilgesniam laikui kažkur atitrūkti, bet neišeiti iš kariuomenės, nes tai yra mano gyvenimo būdas. Taigi, misija tapo puikiu deriniu atitrūkstant nuo visko Lietuvoje, bet tęsiant tarnybą.

Koks atrankos procesas, norint pakliūti? Nuo ko prasidėjo? Kas tame procese buvo sunkiausia?

Misijos mandatas (tikslas) – civilių gyventojų apsauga. Afganistane NATO misija buvo antiteroristinė, kitaip sakant, tikslas – kovoti su teroristais (Talibanu), o ši misija (MINUSMA) savo prigimtimi buvo visiškai kitokia. Mano pagrindinė funkcija buvo vykdyti Jungtinių operacijų centro (toliau – JOC) budėtojo užduotis paros budėjimų metu. Nepaisant to, buvo ir kitų užduočių – rinkti duomenis, koordinuoti veiksmus tarp vienetų, vykti į kitas bazes vertinti batalionus, kurie veikia ant žemės ir pan.

Didelio atrankos proceso nėra. Lietuvos kariuomenėje į misijas kariai vyksta arba su savo vienetu, arba individualiai. Pastarieji dažniausiai vyksta į tarptautinių štabų arba tam tikrus bendrus padalinius. Sprendimą, kas turi vykti į misijas, atsižvelgdama į įvairias aplinkybes priima vadovybė. Individualių karių kandidatavimo į misijas atranka paprastesnė. Parašai prašymą į Gynybos štabo J1 ir viskas, tu jau būsi svarstomas. Žinoma, pirmiausia prašymui turi pritarti tiesioginis ir aukštesnis tavo vadas. Kai rašiau prašymą, rašiau visur – ir į misiją Afganistane (tuomet dar buvo galimybė išvykti), Irake, Ukrainoje (tuomet dar nevyko plataus masto karas) ir, žinoma, Afrikos žemyne. »

3

Nežinau, ar buvo kitų kandidatų į šią vietą, bet aš greičiausiai juos nurungiau tuo, kad oficialiai nebuvau buvęs misijoje per visą savo karjerą. Esu kažkada susimąstęs, kad gerai, jog buvau išsiųstas į Afriką, nes iš Afganistano NATO pajėgos atsitraukė, o Ukrainoje veikusios mokymo misijos nutrūko, kai Rusijos ginkluotosios pajėgos keliomis puolimo ašimis įsiveržė į Ukrainą.

Kiek laiko buvai išvykęs?

Mano misija truko vienus metus. Tai yra viena iš ilgiausiai trunkančių misijų – turbūt nė viena Vakarų valstybė neturi ilgiau negu metus trunkančios misijos. Lietuvos atveju tai vienareikšmiškai ilgiausia misija, kurioje dalyvauja mūsų kariai. Kita vertus, netgi mūsų misijoje, pavyzdžiui, prancūzų oro pajėgų karininkai, atvykdavo 3 mėnesių laikotarpiui.

Įdomus faktas. Kadangi mūsų misija buvo uždaroma, tapau paskutiniu taip ilgai prabuvusiu karininku Malyje, nes visiems kitiems, kurie tuo pat metu tarnavo MINUSMA misijoje, buvimo laikotarpis buvo sutrumpintas.

Esti ne naujokas pratybų lauke. Pratybose reaguoti pagal surežisuotą scenarijų, o misijoje, turbūt, visada gali sulaukti netikėtumų. Koks jausmas, kai dalyvauji tikroje misijoje, o ne pratybų lauke?

Visų pirma, netgi mažas detales pradedi vertinti rimtai: į civilį, kuris į tave žiūri įtariai, ar policininką, kuris tave stabdo ir pan.

Saugaisi vabzdžių, uodų, kad tik neįgeltų. Higienos laikaisi labiau, negu gyvendamas Lietuvoje. Iš pirmo žvilgsnio tai yra mažos detalės, tačiau jos tave lengvai gali išvesti iš rikiuotės. Terorizmo grėsmės Bamake nebuvo. Aišku, buvo kitų iššūkių – kriminalinis gyvenimas, kuris gana aktyviai veikė mieste, taip pat avarijos tikimybė yra keliolika kartų didesnė, negu važiuojant Vilniaus ar Kauno gatvėmis. Didžiausias skirtumas nuo pratybų buvo tas, kad mano veiksmams arba veiksmų nebuvimas galėjo kainuoti žmonių gyvybę ant žemės. Mano padarytos klaidos priimančias sprendimus JOC galėjo nulemti, kaip greitai bus išgelbėti sužeistieji. Nors kartais, būdamas divizijos lygmens štabe, tikrai jautiesi gana toli nuo taikdarių, kurie yra ant žemės.

Misija – tarptautinė, tenka bendradarbiauti su kitų šalių kariais, veikti ne Lietuvos kontekste. Ar jauti didelį motyvacijos skirtumą?

Aplinka yra daugiakultūre, daugiakalbė ir įvairi religine prasme. Nepaisant to, JT visi yra gerbiami ir priimami. Atviras ir plačiai mąstantis žmogus čia lengvai pritaps tarp musulmonų ar, pavyzdžiui, ispaniškai bendraujančių žmonių, net jei nemoki kalbos ar išpažįsti kitą tikėjimą. Mano situacija tokia pati – aš pripratau būti mažumoje. Darbiniais reikalais bendrauti būdavo sunkiau. Su NATO valstybių bei Europos karininkais santykiai buvo labai geri, tiek darbiniai, tiek ir po darbo leidžiant laisvalaikį.

Turbūt būtų sunku išskirti vieną netikėčiausią įvykį misijoje. Man buvo labai daug naujovių: bendravimas su vietiniais, kolegos, aplinka, vairavimo sąlygos ir pan. Įvairios rizikos čia buvo žymiai didesnės negu bet kurioje Europos valstybėje, pavyzdžiui, ligos ar nelaimingo įvykio tikimybė.

Vis dėlto kiekvieno motyvacija skirtinga. Negalima absoliutinti, bet dalis Afrikos valstybių karių buvo labiau atsipalaidavę, išsiblaškę ir kartais ne taip atsakingai žiūrėdavo į užduotis kaip vakariečiai. Tačiau kita dalis veikė labai rimtai. Vėliau supranti, kad su kiekvienu gali bendrauti ir dirbti, svarbiausia mokėti prisitaikyti. Buvo įdomu stebėti Azijos valstybių karininkus. Labiausiai susidraugavau su kaimynais indoneziečiais. O su kolega Dedy, taip pat JOC budėtoju, turėjome labai daug bendro laiko ir aš tikrai nuvyksiu jo aplankyti į Indoneziją. Gerą įspūdį paliko Bangladešo, Pakistano, Butano karalystės karininkai. Reikia suprasti, kad iš jų čia važiuoja geriausi, tai yra kaip tam tikras paskatinimas, dėl to jiems labai svarbu, kad jų valstybė JT buvo tinkamai atstovaujama. Įdomiausia buvo stebėti kinų karininkus, kurie visada bandydavo atrodyti labai linksmi, draugiški, bet kartu rinkdavo žvalgybinę informaciją apie tave, kad vėliau galėtų sudaryti detalų raportą. Kinų tikslas kiekvienoje JT misijoje – rinkti visą įmanomą informaciją apie tai, kaip įvairias užduotis ar procedūras vykdo Vakarų kariuomenių atstovai, įgyvendinti vadinamąjį „know how“. Kadangi Kinijos kariuomenė daugiau kaip pusę amžiaus nedalyvavo jokiam kare ar konflikte, jiems tai yra unikali proga rinkti informaciją ir mokytis iš NATO valstybių.

Tarp vakariečių dažnai JT misijos nėra vertinamos labai jau „kietai“, nes tai ne su NATO, JAV, JK ar kitomis mūsų partnerėmis vykdomos misijos.

4

Kas buvo netikėta misijos metu? Kokia buvo tavo reakcija į tai?

Nors daug buvau prisiklausęs, nuotraukų ir vaizdo įrašų matęs iš kolegų, savomis akimis viską pamatyti buvo neįprasta. Gali kalbėti ir pasakoti, jūs taip pat dabar skaitote, ką aš sakau, bet kol nepamatysi savo akimis, tol sunkiai supras. Koks milžiniškas šiuokšlynas, kiek daug skurdo, nelygybės, kaip žmonės gyvena tarp žiurkių ir asilų. Aišku, yra ir kita pusė, ji yra žymiai gražesnė. Afrikietiškos tradicijos, islamo religija ir prancūzų kalba bei tam tikra perimta kultūra suformuoja Bamaką kaip labai įdomų miestą.

Turbūt būtų sunku išskirti vieną netikėčiausią įvykį misijoje. Man buvo labai daug naujovių: bendravimas su vietiniais, kolegos, aplinka, vairavimo sąlygos ir pan. Įvairios rizikos čia buvo žymiai didesnės negu bet kurioje Europos valstybėje, pavyzdžiui, ligos ar nelaimingo įvykio tikimybė. Ypač į tai pradėjau kreipti daugiau dėmesio tada, kai atvykęs perimti pareigų iš savo kolegos kario lietuvio išgirdau įvairių istorijų. Jis per savo čia praleistus metus buvo padaręs avariją, kurioje sunkiai sužalojo vietinį, važiuosį motoroleriu. Aišku, ten vietoje turėjo daug reikalų, nes subėgo krūva vietinių, kurie pradėjo jam grasinti, tada buvo tyrimas ir pan.

Kitas kartas buvo, kai jis stipriai susirgo greičiausiai Dengės liga, kuri yra pavojingesnė už maliariją. Taip stipriai, kad net ligoninėje gydėsi savaitę. Paklausęs jo patirčių supratau, kad šie metai man bus įdomūs.

Aš asmeniškai labai retai išvažiuodavau kur nors be ginklo. Turėjau nusipirkęs vidinį ginklo dėklą už diržo, o užsidėjus marškinėlius nelabai ką ir įtarsi. Per visus misijos metus esu patekęs į kelis lengvus eismo įvykius, tik vienas jų buvo kiek rimtesnis, kai man į galą iš pradžių vieną kartą įvažiavo automobilis, o tada dar vienas. Aš iš karto pagalvoju, kad bus kokia nors provokacija ir pasiruošiau išsitraukti ginklą, jei prireiktų. Žiūriu, o iš automobilio išlipo vietinė moteris, visa drebandi. Pasirodo, jai nesuveikė stabdžiai. Tada aš irgi nusiraminau, apkabinau tą moterį ir atsiveikinęs išvažiuoju. Kadangi buvau su nuomotu automobiliu, dėl žalos nesijaudinau.

Tarnybos metu taip pat buvo pasitaikiusių kelios jautresnės situacijos, kai reikėjo reaguoti. Abu kartus mūsų vienetai pateko į kompleksines atakas. Konvojai, kurie lydėjo logistinius sunkvežimius, gana dažnai buvo apšaudomi arba sprogdinami. Kelis kartus buvo daug įtampos JOC, nes tokiais atvejais tu gauni informaciją, kad yra sužeistų, vienetas kontakte, bet negali priimti galutinių sprendimų arba tinkamai informuoti vadovybę, nes visada yra vadinamasis „mūšio rūkas“ [angl. fog of war], kai neturi išsamių duomenų apie incidentą, bet jau turi veikti. Tokiais momentais, kai reikia kelti sraigtus tiek sužeistiesiems gelbėti, tiek ir mažuosius atakos sraigtus, kad paremtų vienetus ant žemės, atsiranda įtampų JOC patalpoje. Liūdniausia, kai sužeistųjų nespėdavome išgelbėti ir būdami kritinės būklės jie jau be gyvybės ženklų pasiekdavo karo ligonines.

5

JOC buvo policininkas, kuris užsimušė važiuodamas namo. Atsitenkė į medį. Aš kažkaip žūtį, mirtį priimu tokią, kokia ji yra. Po mirties fakto nieko nepakeisi, todėl neverta švaistyti emocijų, jausmų mirusiesiems. Taip, liūdna, bet čia nėra pilkų vietų – čia viskas aišku. Dėl žmonių, dėl karių reikia stengtis, kol jie gyvi, ir daryti viską, kad jie nežūtų, bet jei jau taip įvyko, nieko pakeisti negali. Misijos metu netekau tėvo, kuris sirgo vėžiu, buvo jau garbaus amžiaus. Jis nusprendė išeiti nesulaukęs manęs sugrįžtančio. Džiaugiuosi tik tuo, kad per Kalėdas buvau grįžęs atostogų ir su visa šeima, taip pat ir Tėveliu atšventčiau Kristaus gimimą. Ar buvau išmuštas iš vėžių? Turbūt ne, bet ar verčiau misijos metu? Tikrai taip ir ne kartą. »

3. Akimirka iš Einamųjų operacijų skyriaus pikniko.

4. Gao bazė, Gvinėjos bataliono patikrinimas.

5. Misijos (MINUSMA) pajėgų vadas majoras generolas Mamadou Gaye įteikia pasižymėjimo raštą lietuviui.

6

Esu dirbęs Karo akademijoje in-
struktoriumi. Ko, pabuvęs misijoje,
mokytum kariūnus? Teorija nuo prak-
tikos skiriasi, tad kaip ją galima
labiau sujungti?

Grįžau po misijos ir radau jau pakeistą
programą. Naujoje programoje nėra va-
dinamojo TRO (taikos rėmimo operacijų)
modulio. Tai reiškia, kad kariūnai nebus
supažindinami, rengiami taikos palaiky-
mo misijoms. Geriau pagalvojus, tai yra
labai logiškas sprendimas. Kiekviena mi-
sija yra labai skirtinga, vienos yra NATO,
kitos – JT, dar kitokios su partneriais. Tu
negali kariūno paruošti visoms misijoms.
Tuo labiau kai jiems pabaigus Lietuvos
karo akademiją trūksta įgūdžių ir žinių
konvencinėje karyboje. Žinios atsiras-
davo tada, kai kas pusę metų į Afganis-
taną Lietuvos kariuomenė siųsdavo po
batalioną karių. Tada tai buvo reikalinga,
nes atėjęs jaunas būrio vadas gali būti
priverstas vyksti į misiją. Dabar to nereikia,
o prieš kiekvieną misiją karininkas ar
karys pereis pasiruošimo etapą koncen-
truodamasis į konkrečią misiją. Taigi, jei ji
man atvykus nebūtų panaikinta, tikrai šią
dalį būčiau išėmęs iš kariūnų rengimo.

Į ką siūlyčiau atkreipti kariūnų dėmesį?
Į žmogiškąjį faktorių. Tai gali sujaukti
bet kokią operaciją, sužlugdyti planą
arba, atvirkščiai – nulemti jo sėkmę.
Misijoje žmogiškasis faktorius tampa dar
kitoks, nes žmonės, su kuriais tu turi būti
pasiruošęs veikti kritinėje situacijoje, yra
kitos religijos, kultūros, kalbos, supratimo
ir greičiausiai buvo kitaip rengti šiai
misijai. Taigi, kuo ir kiek gali pasitikėti, yra
labai svarbus klausimas, į kurį reikia rasti
atsakymą iki kritinės situacijos.

7

Kodėl verta pabūti tokios misijos
dalimi? Galbūt pastebėjai, ką tai
pakeitė tavo asmenybėje?

Pragmatiškai žiūrint, aišku, tai yra patirtis,
pažintys, pinigai. O geriau pagalvojus,
ši misija man buvo labai reikalinga, visų
pirma, savo mintims ir jausmams susidė-
lioti. Galima daug kalbėti apie vairavimo
subtilybes, kai visi lenda vienas per kitą,
apie tradicijas, kurios yra visiškai kitos,
religiją, tolimą nuo krikščionybės, žmones,
kurie atrodo ir elgiasi kitaip, ar tuos pačius
asilus ir avis, bėgiojančius visur aplink. Ką
visa tai man davė? Atvažiuoti ir pagyventi
Afrikoje metus tikrai yra neįkainojama ir
unikali patirtis, kuri, visų pirmą, augina
mane kaip asmenį, turintį plačias pažiūras
į kitokį žmogų, jo gyvenimo būdą, elgesį
ir tikėjimą.

Kuo norėtum pasidalyti su kolegomis
Lietuvoje ir „Trimito“ skaitytojais?

Kaip kariškis supratau, kad NATO nėra
įvairovės, palyginus su JT. Tai, ką mes
įvardijame kaip sąveikos (angl. interope-
rability) stoka, yra kuo puikiausia sąveika
JT standartais. Didelis ir atviras klausimas,
kaip veiktų ši ar bet kokia kita JT misija,
jei pajėgų, sektorių štabuose nebūtų
karininkų iš Vakarų valstybių. Manau, tikrai
būtų keblu. Nenuvertinant kitų valstybių
karininkų, tarp kurių taip pat yra sumanių
ir karinius mokslus tose pačiose Vakarų
valstybėse baigusiu asmenų, bet vis vien
toną duodavo NATO valstybių karininkai.
Su broliais ir sesėmis, skaitančiais „Trimitą“,
visada malonu dalytis patirtimi, nuotykiams
ir mintimis. Galiausiai, noriu pasakyti dar
porą minčių. Afrika yra be galo įvairi,
žavinga, bet kartu gali tapti mirtina.

O daugiausia žmo- gaus gyvybių mūsų planetoje atimantis sutvėrimas tikrai nėra maliarijų platinantis uodas, tai per amžius buvo, yra ir bus tas pats žmogus.

6. Su Gvinėjos kuopos skyriaus
vade. Mažos dovanėlės stiprina
draugystę.

7. Almino Sinevičiaus įrašas iš
„Facebook“: „Gyvenimas be iššūkių
ir nuotykių yra nieko vertas.
Džiaugiuosi tapęs JT dalimi.
Tai yra milžiniška organizacija,
kurią kartais žmonės skirtingai
vertina. Mano manymu, būtent
Afrika yra ta vieta, kur JT
tikrai veikia. O aplankyti
Juodąjį žemyną buvo mano svajonė
nuo mažens. Ne Egiptą, Tunisą ar
Maroką, bet įlįsti giliau.“

MALIS

ILIUSTRACIJOS:

THE WORLD FACTBOOK 2021.
WASHINGTON, DC: CENTRAL
INTELLIGENCE AGENCY, 2021

Jungtinių Tautų daugialypė integruota
stabilizavimo misija Malyje (pranc.
mission multidimensionnelle intégrée des
Nations Unies pour la stabilisation au Mali,
MINUSMA) buvo Jungtinių Tautų taikos
palaikymo misija Malyje. MINUSMA buvo
įsteigta 2013 m. balandžio 25 d. Jungtinių
Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija 2100,
siekiant stabilizuoti šalį po 2012 m.
prasidėjusių etninių konfliktų. 2023 m.
birželio 30 d. misija buvo nutraukta.
Oficialiai dislokuota 2013 m. liepos 1 d.,
MINUSMA buvo antra pavojingiausia
JT taikos palaikymo misija po Libano.

Lietuvos užsienio reikalų ministerija
rekomenduoja nevykti į šalį, o šalyje
esantiems asmenims – nedelsiant išvykti
dėl išaugusio terorizmo, pagrobimų
rizikos ir neapibrėžtos saugumo situacijos.

Malyje įvyko du kariniai perversmai
per dvejus metus: 2020 m. rugpjūtį ir
2021 m. gegužę. Šiuo metu šalį valdo
po perversmo suformuotos laikinosios
valdžios lyderis Assimi Goita.

2023 m. birželio mėnesį Malio laikinoji
karinė valdžia liepė nedelsiant išvesti
Jungtinių Tautų taikos palaikymo pajėgas
iš šalies, 2023 m. gruodžio 31 d. – misija
pasitraukė iš Malio. Saugumo padėtis
Malyje išlieka trapi ir gali pablogėti, ypač
po misijos pasitraukimo. Padažnėjo
džihadistų išpuolių prieš tarptautines
pajėgas, policiją. Džihadistai užima vis
daugiau šalies teritorijos. Visoje šalies
teritorijoje didelė teroristinių aktų grėsmė,
vyksta etninių grupių susirėmimai.
Šalyje didelė grėsmė žurnalistams ir
pagalbos darbuotojams. 2024 m. sausio
27 d. karinė valdžia paskelbė paliekanti
Vakarų Afrikos valstybių ekonominę
bendriją (ECOWAS). Valstybės sienos
gali būti be įspėjimo uždarytos, situacija

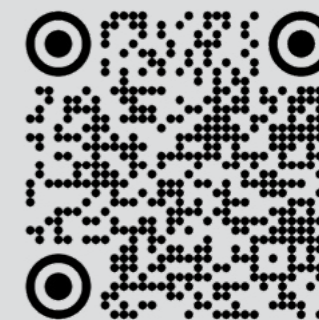
gali greitai pasikeisti dėl prastos saugumo
padėties, todėl rekomenduojama nuolat
sekti žiniasklaidą.

Prastėjant saugumo situacijai šiaurinėje ir
centrinėje šalies dalyse, rekomenduojama
susilaikyti nuo visų kelionių į Timbuktu,
Kidilio, Gao ir Mopti provincijas, Kayes,
Koulikoro ir Segou provincijų šiaurines
teritorijas. Patariama nesinaudoti kelių
transportu tarp Malio ir Mauritanijos.
Rekomenduojama vengti nebūtinų
kelionių likusioje šalies teritorijoje, taip pat
vengti masinio susibūrimo vietų.

Rengiami išpuoliai turistų lankomose
vietose, restoranuose net sostinės ribose.
Paaštrėjo etniniai konfliktai centrinėje
Malio dalyje pasienyje su Burkina Fasu,
vykdomi užsieniečių pagrobimai.

Visoje šalyje galioja nepaprastoji padėtis,
todėl aktyvi policijos pareigūnų ir
saugumo pajėgų veikla ne visada atitinka
tarptautinius žmogaus teisių standartus. x

Nuskenavę šį kodą galite pamatyti
trumpą filmą apie JT misiją Malyje:

„TRIMITUI“ – 104-ERI

Tekstas:
VYTARAS RADZEVIČIUS

Pirmasis Lietuvos šaulių sąjungos žurnalo „Trimitas“ numeris buvo išleistas 1920 metų birželio 1 dieną. Kaune ir yra vienas seniausių lietuviškų žurnalų. Nors ant pirmojo numerio viršelio parašyta, kad leidimo mėnuo – gegužė. Bet kokiu atveju šiemet „Trimitas“ švenčia 104 metų gimtadienį ir metais atsilieka nuo savo krikštąteviu – Lietuvos šaulių sąjungos – 105 metų jubiliejaus.

Pirmajame pirmojo numerio puslapyje skelbiamas LSS Centro valdybos žodis, kuriame, be kita ko, teigiama (kalba netaisyta): „Lietuvos Šaulių pasitarimas 15–17 vasario pareiškė pageidavimą, kad būtų leidžiama periodiniai šaulių almanachai. C. Valdyba, giliai jausdama reikalingumą organo, kurs tarnautų ne tik mūsų organizacijos tikslams, bet ir auklėtų visuomenėje pilietinę demokratinę sąmonę, neperkoštą per bent kokį partinį koštvą, nori leisti mėnesinį laikraštį, žurnalą, tuo pačiu išpildydama pasitarimo valią.“

Šaulių sąjungos Centro valdyba įsteigė žurnalą „Trimitas“ ir pirmuoju jo redaktoriumi paskyrė vieną iš Šaulių sąjungos kūrėjų, žurnalistą ir būsimą keliautoją Matą Šalčių. Įdomu tai, kad M. Šalčiaus pavardės pirmajame numeryje nerasime – iki 1935 metų buvo įprasta nurodyti vien „atsakomąjį redaktorių“, todėl paskelbta šias pareigas ėjusio Miko Mikelkevičiaus pavardė.

5

„Trimito“ redakcija ir administracija buvo įsikūrusi Kaune, Laisvės al. 26. Prie redakcijos rekvizitų žurnale randame informaciją, kad (kalba netaisyta): „Prisiunčiamieji Redakcijai rankraščiai gali būti taisomi, trumpinami, perdirbami. [...] Visi tikslesnieji originaliniai ir verstiniai raštai apmokami nuo 10 skatikų ligi 1 auks. už eilutę. Redakcija atdara visiems norintiems matyti redaktorių nuo 12 iki 1 val. dieną.“

Kodėl šaulių žurnalas pavadintas „Trimitu“? Regis, atsakymas užkoduotas vedamajame straipsnyje „Trimitą“ išleidžiant: „Kitados garsiai skambėjo mūsų bočių didžiavyrių trimitai“. Paminėjus, kad Lietuvą po didingų laikų patyrė vergovę, vėl prisimenamas trimitas: „Bet nepavyko priešininkams Lietuvos sielos nusmaugti. Ji išliko gyva, lyg tas kviečio želmuo žiemos metu prie žemės prislėgtas. Ilgai tylėjo Lietuvos trimitai, tik klusni širdis tegalėjo išgirsti jų aidą žemės gilumoje, ten, kur ilsisi sentėvių kaulai milžinkapiais prislėgta. Pritarė tam aidui tik žemės vaikelių – piemenėlių trimitai. Bet gi sužibėjo naujos gadyinės – pavasario aušra, sugaudė tėvynės varpai ir vėl skamba nubudusios tautos trimitai.“

Pirmasis „Trimito“ numeris išėjo 40-ies puslapių. „Oficialinėje dalyje“ skelbiami Šaulių sąjungos dokumentai: įstatų projektas, Centro valdybos aplinkraštis. Nemaža vietos numeryje skirta Lietuvos šaulių veiklos uždavinių ir būdų jiems įgyvendinti aprašymui. Randame ir grožinės prozos bei poezijos: Antano Vienuolio „Atleisk jiems, Viešpatie“, Vlado Putvinskio „Trys broliai“, Lietuvoje gyvenusio ir kūręsio latvių klasiko Jano Rainio (Janis Pliekšanis) eilėraštį apie laisvę. Beje, poetas tą patį gegužės mėnesį jau buvo išrinktas į Latvijos steigiamąjį Seimą. Šveicaras, ELTOS steigėjas Juozas Eretas aprašė karinį auklėjimą Šveicarijoje bei pateikė pasaulio politikos apžvalgą. Juozas Tumas-Vaižgantas straipsnyje „Pulti ar gintis“ teigė, kad reikia „pamėgti ginklą priešui nuvaryti, bet ne žmogžudžiauti ar maištams kelti“.

Pirmajame „Trimite“ randame ir Ministro Pirmininko Ernesto Galvanausko padėką šauliams:

„Pil. Šaulių Sąjungos Pirmininkui.

Turiu garbės prašyti Tamstą pranešti Šauliams-kauniečiams mano širdingiausią ačiū už energingą

pasidarbavimą Steigiamojo Seimo iškilmes rengiant. Tik Šaulių Sąjungos organizuotumas ir vidaus disciplina leido mums tiek trumpu laiku priruošti Steigiamojo Seimo iškilmes ir, nežiūrint į blogą orą, tinkamai ir tvarkoj jas praveisti.

Prie progos siunčiu Šaulių sąjungai linkėjimus sėkmingiausios plėtotės ir reiškiu vilties, kad jos didieji obalsiai suburs apie save visą sąmoningąją dalį mūsų visuomenės.“

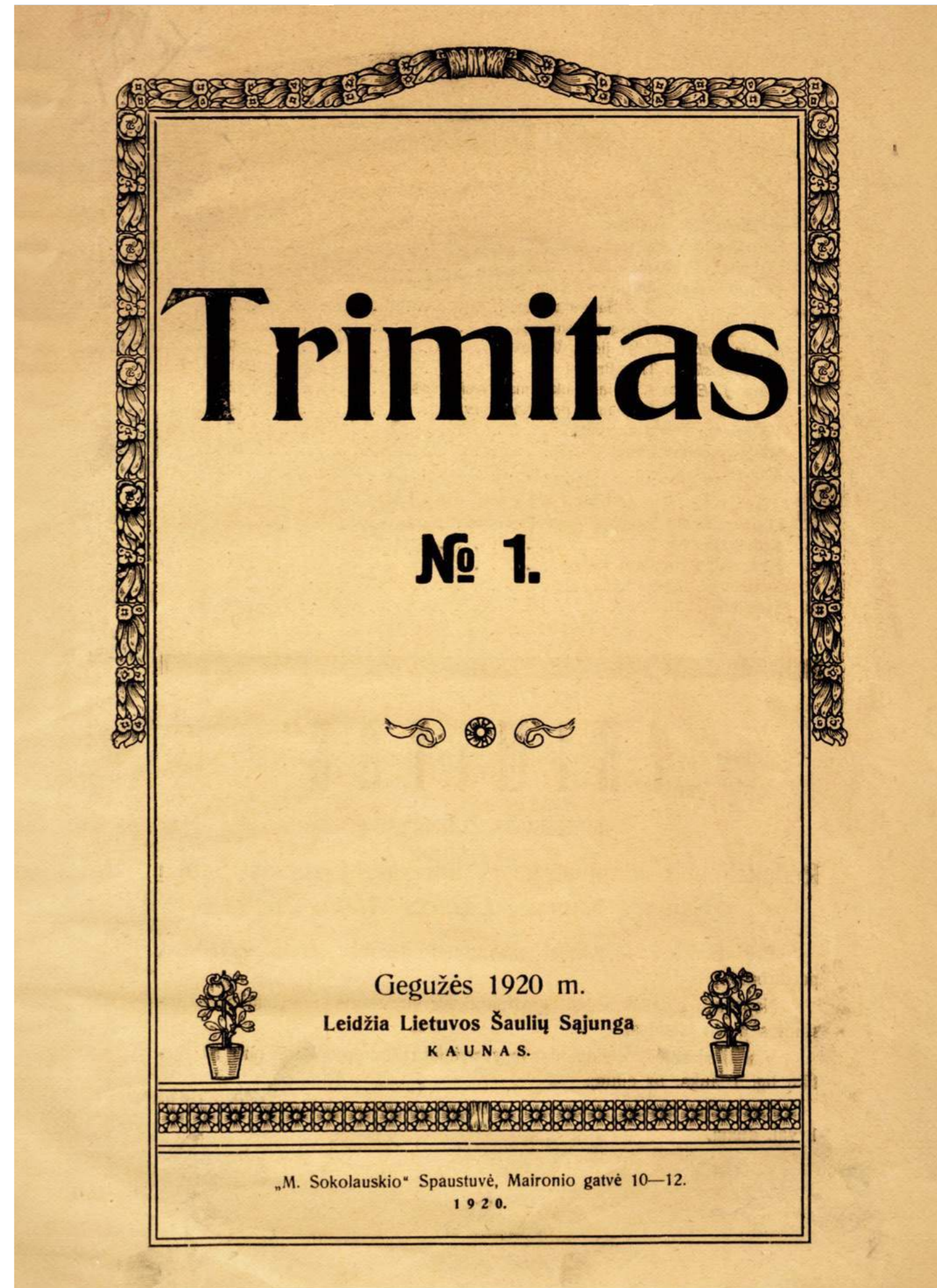
Steigiamasis Seimas savo veiklą pradėjo 1920 metų gegužės 15 dieną, tačiau straipsnis apie jį atsidūrė pirmojo Trimito numerio gale. Su paaiškinimu: „Šitas straipsnis dedamas baigiant rinkti numeris ir todėl jis pateko į galą. Red.“

Kitas „Trimito“ numeris pasirodė tik 1920 metų rugpjūčio 3 dieną – Šaulių sąjungos Centro valdyba išvelgė trūkumą M. Šalčiaus suredaguotame numeryje ir neleido jo spausdinti. Nuspręsta, kad kiekvieną numerį turės tvirtinti redakcinė komisija: M. Šalčius, Juozas Papečkys, Antanas Vienuolis-Žukauskas, V. Putvinskis-Pūtvis, Kazimieras Ralys. Po tokio nutarimo M. Šalčius protestavo ir norėjo atsistatydinti, o „Trimitas“ du mėnesius nebuvo spausdinamas. Redaktoriaus pareigas sutiko eiti J. Tumas-Vaižgantas. Buvo išleistas antras numeris, žurnalas ėmė eiti kas savaitę. J. Tumas-Vaižgantas redagavo leidinį iki 1920 metų trylikto numerio.

Žurnalo dizainą kūrė žymūs to meto Lietuvos menininkai: Antanas Žmuidzinavičius, Jonas Juozas Burba, Jonas Buračas, Antanas Kairys, Kazys Šimonis, Edvardas Krasauskas, Halina Naruševičiūtė-Žmuidzinienė, Aleksandras Šepetys ir kiti.

Pirmąjį „Trimito“ numerį spausdino M. Sokolovskio spaustuvė, jo tiražas buvo 4 000 egzempliorių (iš jų 1 500 egzempliorių buvo išdalyti nemokamai reklamos tikslais). x

Jei norite pavartyti pirmąjį „Trimito“ numerį – nuskenuokite šį kodą.

SPARNUOTIEJI ŠAULIAI (II)

1

Tekstas:
ANDRIUS JONUŠAS

„Trimitas“ tęsia straipsnių ciklą, skirtą Lietuvos šaulių sąjungos aviacijai.

1. Paulius Šaltenis įteikia lėktuvą.

6

ŠAULIŲ AVIACIJOS BŪRIO STEIGIMAS

1936 metų lapkričio 29 dieną, sekmadienį, Šaulių sąjungos salėje įvyko šaulių aviacijos būrio steigiamasis susirinkimas. Dalyvavo Šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius, karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis, Kauno šaulių rinktinės vadas plk. Talevičius, sąjungos štabo viršininkas plk. ltn. Kazitėnas, vyriausiojo tribunolo vicepirmininkas M. Čepas, kūrėjų savanorių sąjungos pirmininkas ats. plk. ltn. Gužas, karo invalidų pirmininkas kpt. Stanaitis, prof. Žemaitis ir kiti.

Susirinkimo organizatorius civ. lakūnas šaulys J. Kumpikevičius savo kalboje pažymėjo, kad šiandien aviacija yra vienas didžiausių krašto saugumo garantų, kaip geriausias ir patikimiausias ateities karo ginklas. Dėl to aviacijos mokslas ir jos supratimas turi apimti visą mūsų kraštą. Ypač svarbu visa tai šiuo metu, kai mūsų tauta ruošiasi savo didiesiems uždaviniams. Juk į Vilnių turime eiti visais žemės ir erdvės keliais. Dėl to šauliai privalo turėti šimtus plieno sakalų.

Susirinkimo prezidiumą sudarė sąjungos vadas plk. Saladžius, karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis, Kauno šaulių rinktinės vadas plk. Talevičius, prof. Žemaitis, civilinis lakūnas Kumpikevičius ir šaulių aviacijos būrio vadas aviacijos leitenantas Antanas Krasnickas.

Susirinkimui vadovavo sąjungos vadas plk. Saladžius. Jį atidarydamas plk. Saladžius pasakė kalbą, kurioje pareiškė:

„Šaulys turi dirbti pagal savo pašaukimą, kiekvienas savo srityje. Tuo tikslu yra sukurta šaulių geležinkelinių rinktinė ir pionierių būrys. Jau pereitais m. buvo daug raginimų duoti šauliams dirbti ir aviacijos srityje. Taigi, šis šaulių užsimojimas nėra netikėtas. Aviacijos šaulių būrio sumanymas yra pribrendęs. Šauliai dirba ir dirbs sąjungos statuto ribose. Šaulių aviacinė veikla bus tik kariška. Jau yra kreiptasi į karo aviacijos viršininką, kuris sutiko šauliams duoti patarimų ir padėti dirbti, šaulių aviacijos būriui vadovaus av. ltn. Krasnickas. Tuo būdu, kaip matome, siekiama glaudaus bendradarbiavimo, kuris negalės įnešti nesantaikos ar nelygumo.“

2

4

Nesteigti aviacijos būrio Šaulių Sąjunga jau negali, nes gausių balsų ir nuolatinių raginimų neklausyti negalima. Visame krašte jaučiamas didelis šaulių susidomėjimas aviacija. Tai rodo gyvi pavyzdžiai ir būrių laiškai sąjungos vadovybei.“

(Citata. Žurnalas „Trimitas“ 1976, Nr. 49.)

Baigdamas savo kalbą, Šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius padėkojo civiliniam lakūnui šauliui J. Kumpikevičiui už darbą, sukviečiant steigiamąjį susirinkimą, ir kvietė norinčius dirbti aviacijos darbą, rėmėjus, ne tik šaulius, bet ir visus kitus susiburti, įsirašyti į steigiamąjį aviacijos būrį ir dirbti krašto militarizavimo darbą.

Karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis savo kalboje priminė kai kuriuos svarbesnius pokarinės aviacijos įvykius.

„Štai, italų – etiopų karo pradžioje niekas negalėjo atspėti ir numatyti, kad italams pavyks taip greitai karą baigti. Ir šis greitas karo baigimas pavyko tik dėka stipriai

3

2.-3. Dailininkas Jonas Juozas Burba pagamino aukojimo lapus ir ženklelius, kurie buvo išsiuntinėti rinktinių vadams. Ženkleliai buvo duodami visiems, paaukojusiems du litus ir daugiau.

4. Aviacijos kapitonas Antanas Audronis Krasnickas.

aviacijos paramai italų žemyno kariuomenei, nes Etiopija savo aviacijos neturėjo. Aviacijos reikšmė ryškiai iškilė ir ispanų vidaus kare, kuriame abi pusės vartoja šį moteriškiausiąjį* ginklą.

Nenorėdami liūdno savo krašto likimo, mes taip pat turime pasirūpinti ugdyti aviaciją ir jos pamėgimą skleisti po visus krašto kampelius. Juk prieš aviaciją geriausias ginklas yra pati aviacija. Mūsų vyriausybė ir kariuomenės vadovybė daro viską, kad visos kariuomenės ginklų rūšys būtų stiprios. Tačiau reikia, kad aviacija turėtų daugiau paruoštų žmonių. Galėtų daugiau atsirasti kandidatų į karo aviacijos puskarininkų mokyklą. Jeigu šaulių Sąjunga padės visuomenę supažindinti su aviacijos reikalingumu ir išplės dar stipresnę aviacijos propagandą, mes galėsime daug laimėti.

Negalima iš karto daug reikalauti, net ir to, kad šauliai tuojau įsigytų savo eskadriles. Prie tikslo reikia eiti planingai, kad ir pamažu. Pagaliau, šaulių aviacijos būrį galės paremti ir kiti būriai.

Inž. plk. Gustaitis pareiškė viltį kad šaulių Sąjunga karo aviacijai duos geros pagalbos ir bus jai naudinga, nes geras lakūnas kartais yra vertingesnis už visą eskadrilę.“

(Citata. Žurnalas „Trimitas“ 1976, Nr. 49.)

Į naujai įsteigtą aviacijos būrį įstojo daug žmonių. Tarp jų buvo daug patyrusių lakūnų ir mechanikų.

Susirinkimo metu gauta nemažai aukų šaulių aviacijos reikalams. Pirmasis parėmė Parokiškio šaulių būrys, po jo Klebonišio ir Tvirtovės šaulių būriai. Susirinkime aukas įteikė atsargos pulkininkas leitenantas P. Gužas ir Vyr. tribunolo civilinio skyriaus pirmininkas M. Čepas, atsargos jaunesnysis leitenantas Paleckis, Valstybinio radiofono darbuotojai, šaulys Vaitkūnas. Ypač jaudinantis momentas buvo, kai prie staliuko prisipaūdė mažas vaikutis Masevičius. Laikydamas rankoje penkis litus, vaikišku balseliu jis pareiškė, kad tuos pinigus aukuoja šaulių lėktuvams.

Iš viso šaulių aviacijai susirinkimo metu buvo paaukota 753,55 lito.

Tuo metu aviacijoje dominavo vyrai, todėl Gustaitis pagyveno savo kalbą užsimindamas, kad aviatoriai ir aviacija labai žavėjo moteris, tad taip paskatino moterų įsiliejimą į aviacinę veiklą.

AMERIKOS LIETUVIŲ DOVANA

Aviacijos būrio veikla vystėsi labai aktyviai, tad nuspręsta kuo skubiau įsigyti nuosavą lėktuvą. Tam tikslui pasiekti buvo rengiami įvairūs minėjimai, paskaitos, renkamos aukos. 1937 metų pabaigoje išde jau buvo apie 37 000 litų.

Pradžioje planuota pirmąjį lėktuvą statyti Kauno aviacijos dirbtuvėse, bet netikėtai įvykiai pasisuko kita linkme.

1934 metais, minint Dariaus ir Girėno skrydžio metines, Amerikos lietuviai Bruklinė įsteigė Dariaus ir Girėno vardo aeroklubą. 1938 metų sausio mėn., Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 20 metų ir Dariaus ir Girėno žygio 5 metų sukakčių proga šis klubas su plačiosios Amerikos lietuvių visuomenės parama ryžosi Lietuvos šaulių sąjungai padovanoti lėktuvą. Šią gražią mintį iškėlė klubo valdybos nariai lak. Paulius Šaltenis ir Antanas Alekna.

Įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose buvo organizuojami komitetai aukoms rinkti, ruošiami piknikai ir aviacijos dienos. Per kelis mėnesius, daugiausia P. Šaltenio pastangomis, klubui pavyko surinkti reikiamas lėšas. »

5

Už 1 650 dolerių buvo nupirkta naujutėlis, pradiniam lakūno apmokymui labai tinkamas lėktuvas „Taylor Cub“. Lėktuvo transportavimas laivu iš Niujorko į Klaipėdą papildomai kainavo 285 dolerius.

Kartu su šiuo lėktuvu laivu į Lietuvą išvyko ir aeroklubo atstovas P. Šaltenis, kaip labiausiai patyręs lakūnas ir daugiausia prisidėjęs prie lėšų rinkimo darbo. Klubas planavo su naujuoju lėktuvu dalyvauti ir tautinėje olimpiadoje, įvykusioje 1938 metų liepos 17–31 dienomis, bet nespėjo.

Rugpjūčio 12 dieną P. Šaltenis su aviacijos būrio vadu kpt. A. Krasnicku iš Palangos per Šiaulius atskrido į Kauno aerodromą.

Lakūno P. Šaltenio pilotuojamas „Cub“ pasirodė 5 valandą po pietų. Jį lydėjo du LAK lėktuvai. Aerodrome juos pasitiko gausi publika ir orkestras. Lėktuvas atriedėjo prie jo laukusių svečių, iš jo išlipo P. Šaltenis bei A. Krasnickas. Pasisveikinęs su laukiančiais lakūnais iš Amerikos perskaitė Bruklino Dariaus ir Girėno klubo raštą.

Dariaus ir Girėno aeroklubo raštas Šaulių sąjungos štabui:

„Brooklin, New York, N. Y. 1938 metų liepos 22 diena.

Šiais, 1938 metais, sukanka 20 metų Lietuvos nepriklausomybės ir penki metai mūsų didvyrių lakūnų Dariaus ir Girėno garbingam žygiui. Abejos sukaktuvės yra labai reikšmingos visai Lietuvos Tautai, kuri tinkamai jį mini.

Nepriklausomoje Lietuvoje reiškiasi graži ir didi pažanga. Mūsų Tėvynės klestėjimas kelia pavydą laisvosios Lietuvos priešams, kurie tuo tarpu dar slepia savo siekimą derlingai mūsų tėvų žemei pagrobtį. Ištikimi mūsų tautos sūnūs ir dukros yra įsitikinę, kad Lietuvos laisvei, pažangai ir visapusiškam klestėjimui reikalingas rimtas saugumas.

Per 20 metų laisvo gyvenimo, o ypačingai šiais metais pasireiškę pavojai rodo būtiną reikalą sudaryti plieninę lietuvišką jėgą Lietuvos valstybės saugumui patikrinti. Dariaus ir Girėno žygis bei šventa auka rodo reikalą Lietuvos sparnus plėsti.

Tokių minčių vedamas Dariaus – Girėno Aeroklubo ryžosi su plačios Amerikos lietuvių visuomenės parama padovanoti lėktuvą garbingos Lietuvos Šaulių Sąjungos steigiamai šaulių aviacijai. Mūsų aeroklubo dar nėra gausingas jo nariai beveik be išimties – jaunuomenė, dar nespėję padaryti žymesnių santaupų. Mūsų idėjai pritarė platesnė Lietuvos išeivija ir ją parėmė.

Garbingoji Šaulių Vadovybė, teikis priimti tą mūsų kuklį, bet nuoširdžiai sparnuotą Amerikos lietuvių jaunuomenės ir plačios visuomenės dovaną Lietuvos laisvės gynimo reikalui.

Aeroklubo įgalioja savo valdybos narį lakūną Povilą Šaltenį nuvežti lėktuvą į Lietuvą ir įteikti Lietuvos Šaulių Sąjungos vadovybei.

Teikitės priimti aukštos pagarbos pareiškimą per Aeroklubo valdymą nuo plačios visuomenės, parėmusios šį žygį savo aukomis.

Valentinas Kaminskas, pirmininkas
Antanas Alekna, sekretorius
Povilas Šaltenis, turto sekretorius
Juozapas Ambraziejus, išdininkas“.

(Citata. Rimvydas Mintautas „Šaulių Sąjungos Aviacija“.)

Dovanas perėmęs Šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius, padėkojo aukotojams ir perdavė lėktuvą Šaulių aviacijos būrio vadui kpt. A. Krasnickui.

Čia pat įvyko ir lėktuvo krikštas. Šaulių sąjungos lėktuvo krikšto aktą perskaitė aviacijos būrio vadas kpt. A. Krasnickas, o p. Černienė sudaužė šampano butelį į „Sakalo“ sraigą.

6

„1938 metais rugpjūčio mėnesio 12 dieną laikinoje sostinėje Kaune Karo Aviacijos aerodrome krikštijame Amerikos lietuvių Šaulių Sąjungos Aviacijos šaulių būriui padovanotą pirmąjį sportinį lėktuvą ir duodame jam vardą „Sakalas“. Temoko jis šaulius ir iš oro ginti savanorių krauju išlaistytą Lietuvos žemę.“

(Citata. Rimvydas Mintautas „Šaulių Sąjungos Aviacija“.)

Krikšto aktą pasirašė abu krikšto tėvai p. Černienė ir plk. Saladžius, aviacijos būrio vadas kpt. A. Krasnickas, kariuomenės štabo viršininkas b. gen. Černius, LAK pirmininkas prof. Žemaitis, Amerikos ir Lietuvos spaudos atstovai.

Iš karto po krikšto P. Šaltenis naujuoju šaulių aviacijos lėktuvu paskraidino abu krikšto tėvus.

Respublikos Prezidento vardu krašto apsaugos ministras už nuopelnus Lietuvai ir Šaulių sąjungai „Šaulių Žvaigždės“ ordinu apdovanojo Amerikos lietuvius, Dariaus ir Girėno aeroklubo narius P. Šaltenį ir A. Alekną. »

7

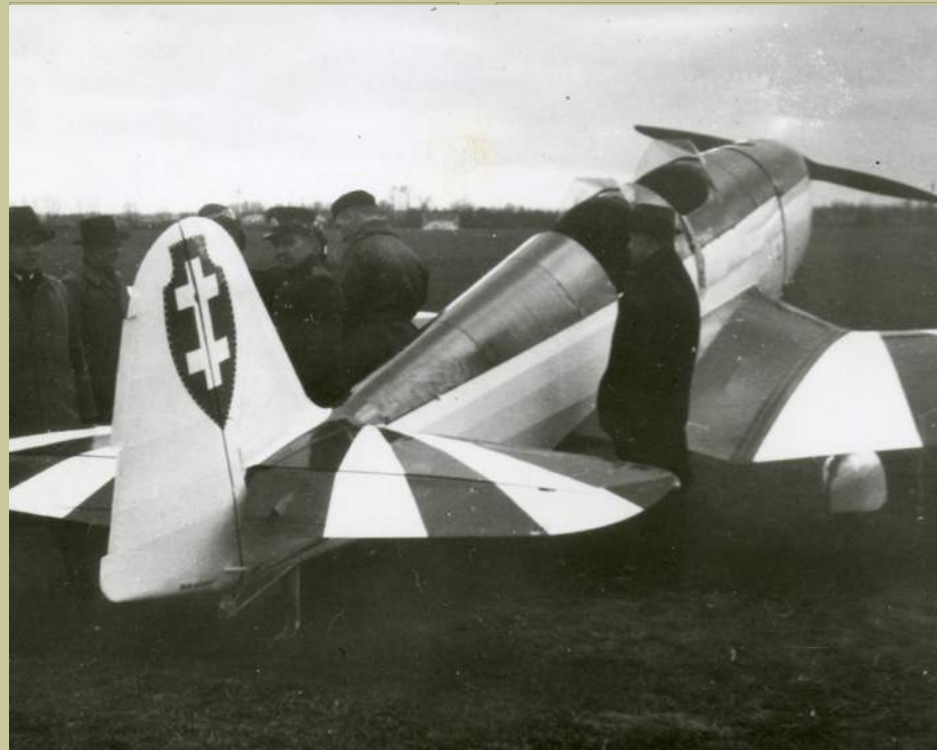
5. Šaulių aviacijos būrio nariai.

6. Šaulių sąjungos vadas pulkininkas Pranas Saladžius ir lakūnas Paulius Šaltenis.

7.-8. „Sakalo“ krikštas. Kpt. A. Krasnickas, plk. P. Saladžius ir p. Černienė.

8

9

„SAKALO“ KONSTRUKCIJA

„Taylor Cub“ – dvivietis mišrios konstrukcijos aukštasparnis monoplanas.

Sparnas – stačiakampis plane suapvalintais galais, dviejų lonžeronų, medinis paremtas dviem „V“ formos spyriais su nedideliu susukimu. Sparno karkasas sustandintas tarp lonžeronų sumontuotomis penkiomis sąramos ir keturiomis poromis atotampų. Kiekvienoje konsolėje po dvylika medinių nerviūrų. Profilis „Clark-Y“. Sparnas dengtas drobe.

Liemuo suvirintas iš plonasienių plieno vamzdelių, dengtas drobe. Liemens formai išlaikyti ant karkaso sumontuoti lengvi stringeriai. Kabina uždara. Pilotų vietos viena už kitos. Skrendant vienam sėdima ant galinės sėdynės. Į kabiną patenkama per dešinėje pusėje esančias plačias duris, kurių apatinė pusė atsidaro į apačią, o viršutinė – į viršų. Prietaisų lenta tik priekinėje kabinoje. Prietaisai tik patys būtiniausi: greičio rodyklė, aukštmatas, kompasas, tachometras, cilindrų galvučių ir tepalo termometrai.

Uodegos plokštumos – metalinės, suvirintos iš plieno vamzdelių, tarpusavyje sustandintos atotampomis, dengtos drobe. Aukščio vairas nekompensuotas, posūkio – su ragine kompensacija.

Valdymas dvigubas, plieniniais lynais. Važiuklė su galiniu ratuku. Pagrindinė važiuklė suvirinta iš plieno vamzdelių, su guminių lynų amortizacija.

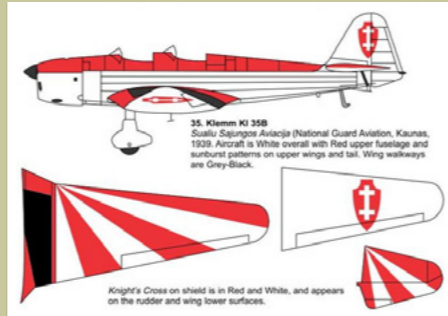
Variklis – keturių cilindrų, oru aušinamas 40 AJ galingumo „Continental A40-4“ be reduktoriaus suko dviejų menčių medinį pastovaus žingsnio propelerį. Variklis atskirtas priešgaisrine pertvara. Tarp priešgaisrinės pertvaros ir prietaisų lentos – benzino bakas su mechanine kuro lygio matuokle.

Techniniai lėktuvo duomenys:

- Sparnų ilgis – 10,74 m.
- Lėktuvo ilgis – 6,71 m.
- Lėktuvo aukštis – 2,03 m.
- Sparnų plotas – 16,58 kv. m.
- Tuščio lėktuvo svoris – 345 kg.
- Skridimo svoris – 550 kg.
- Maksimalus greitis – 140 km/h.
- Kelionės greitis – 121 km/h.
- Vertikalus kilimo greitis – 2,3 m/s.
- Aukščio lubos – 3 500 m.
- Skrydžio nuotolis – 354 km.

AVIACIJOS ŠVENTĖ ANYKŠČIUOSE

1938 metų rugsėjo 21 dieną, per Šv. Mato atleidus Pauliaus Šaltenio tėviškėje Anykščiuose, jo paties iniciatyva šauliai buvo surengę aviacijos dieną, į kurią „Sakalu“ atskrido pats P. Šaltenis su šauliu lakūnu J. Kumpikevičium. Rugsėjo 21 dieną, 11 valandą, įsidėję į galinę sėdynę atsarginį benzino baką, „Sakalu“ pakilo iš Kauno aerodromo ir skrido virš Ukmergės plento. Anykščių „aerodromas“ buvo dobilienos laukas šalia Vėjelikių kaimo. Čia buvo užkurta ugnis vėjo krypčiai rodyti ir raudonos vėliavėlės sustojimo vietai pažymėti. Nutūpus „Sakalą“ apsupo didžiulė žmonių minia ir daugybė šaulių. Dūdų orkestras pradėjo groti maršus.

10

9. „Sakalas-2“ Kaune.

10. „Sakalo-2“ dažymo schema.

11. Šaulių atsisveikinimo laiškas į Ameriką grįžtančiam P. Šalteniui.

Neturėdami daug benzino, padarė tik du skridimus virš Anykščių. Pirmajam skrydžiui Paulius pasirinko savo šeimos globėją med. dr. Lisauską. Padaręs porą ratų apie Anykščių miestelį, nutūpė ir, nesusitardęs variklio, pasiteiravo, kas kitas. Vienbalsiai buvo išrinktas vienuolis Žukauskas, didelis Šaulių rėmėjas, kurį paskraidino J. Kumpikevičius.

Tada Šaulių klube buvo puikios vaišės, o kitą dieną parsiskrido į Kauną.

P. Šaltenis išbuvo Lietuvos šaulių sąjungos, Lietuvos aeroklubo ir Karo aviacijos svečiu iki lapkričio pradžios. Lietuvoje jis išskraidė apie 40 valandų, iš jų 22 valandas su šaulių „Sakalu“, 9 valandas su LAK „Tiger Moth“ ir 8 valandas su karo aviacijos „Anbo“. Skraidė Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Anykščiuose, Klaipėdoje, Palangoje, Nidoje.

Lietuvos aeroklupas P. Šalteniui sudarė sąlygas išmėginti sklandymo sportą Nidoje ir Kaune. Buvo pakviestas garbės svečiu dalyvauti Tautos šventės kariuomenės iškilmėse rugsėjo 8 dieną Kaune, karo aviacijos aerodrome, taip pat aplankė ir Vilniaus lietuvius.

11

12

Atsisveikindami Amerikon grįžtančiam P. Šalteniui Lietuvos šauliai įteikė meniškai pagamintą adresą su įrašu:

„Tolimojo užjūrio Lietuvuii Lakūnui Povilui Šalteniui, JAV, Brooklin’as.“

Brangus Tautietii – Šaunusis Lakūne!

Lietuvos Šaulių Sąjungos Aviacijos Būrys, atsisveikindamas Tave su pagarba, meile ir džiaugsmu minės tas drauge mūsų praleistas dienas, tai buvo iš tikrųjų puikios dienos. Tavo imponuojanti asmenybė, santūrus ir korektiškas elgesys mus visus sužavėjo ir mes užtikriname, kad jis ne kartą bus mums pavyzdžiu. Mūsų visų didžiausias noras yra palaikyti ir toliau užsimezgiusius tamprus ryšius su Tavim, Šaunusis Lakūne, kurių nepertrauktų nei laikas, nei didieji toliai.

Ilgiausių metų ir didžiausios laimės Tau, Brangusis Tautietii!

L.Š.S. Aviacijos Būrio vardu:

kpt. Krasnickas, būrio vadas;

san. kpt. gyd. Tupčiauskas, būrio vado padėjėjas;

(parašas neįskaitomas) kultūros reikalų vedėjas;

(parašas neįskaitomas) sekretorius. Kaunas, 1938 m. spalio mėn. 31 d.“

Štai tokia pirmojo lėktuvo įsigijimo istorija, kuri labai pradžiugino visus šaulius, bet džiaugtasi neilgai. Dar tą patį rudenį lėktuvas patyrė avariją ir kelis mėnesius buvo remontuojamas.

Kaip įprasta, įvykus kokiai nors nelaimei aerodrome, buvo sudaryta komisija įvykiui tirti. Komisijos nariai kpt. Nausėda, kpt. Krasnickas, ltn. Stribė nustatė, kad avarija įvyko 1938 metų rugsėjo 30 dieną, 16 val. 30 min. Joje nukentėjo Karo aviacijos mokyklos lėktuvas ANBO III Nr. 48 ir Šaulių sąjungos „Sakalas“. Lak. gr. Antanas Mikutis, skridamas vos trečią kartą savarankiškai ir atidžiai stebėdamas priekyje skrendantį ANBO-51, kuris ruošėsi leisti pirmą Mikučio ANBO-III, ant gelsvos aerodromo žolės nepastebėjęs nusileidusio, bet dar teberiedančio geltono „Sakalo“, kurį kludė ir apsivertė. Abu lėktuvai, susikibę sparnais, riedėjo apie 30 metrų ir po to ANBO-III apsivertė.

„Sakalui“ buvo sulaužytas kairysis sparnas, dešinio sparno nerviūros, sutvirtinimo trosai tarp lonžeronų, suplėšyta dešinio sparno drobė, sulaužyti abu eleronai, tarpusparnio rėmai, suplėšyta tarpusparnio ir liemens drobė, sulaužyta kairioji važiuklės pusė, sulankstytos variklio ir liemens skardos, sulaužytas propeleris, nukentėjo viršutinio ir kairiojo langų stiklai.

Ne ką mažiau nukentėjo ir Karo aviacijos mokyklos lėktuvas. Laimei, rimčiau nenukentėjo nė vienas iš pilotų. Kaltu pripažintas A. Mikutis, kuris pripažino, kad privalėjo pastebėti žemę riedantį „Sakalą“.

13

14

Po poros mėnesių „Sakalas“ buvo suremontuotas ir vėl skraidė, tačiau buvo perdažytas nebe geltonai, o žalsvai, kaip kiti karo lėktuvai.

ANTROJO LĒKTUVO ĮSIGIJIMAS

Šaulių aviacijos būrys už turimus išde 38 000 litų iš „Hans Klemm“ įmonės Bėblingeno, netoli Štutgarto, Vokietijoje, užsakė dvivietį, atvirų kabinų, žemasparnį, pritaikytą akrobatikai KLEMM KL-35B lėktuvą. Lėktuvas turėjo visus instrumentinio skridimo prietaisus ir buvo pritaikytas sklandytuvų išvilkimui.

1938 metų gruodžio 1 dieną šaulių būrio vadas kpt. Krasnickas ir ltn. Lendraitis pirktąjį lėktuvą parsraidino į Kauną. 1 400 km kelionę jiedu atliko išbūdami ore 6 valandas ir 10 minučių.

Skrido maršrutu: Bėblingenas–Štutgartas–Leipcigas–Berlynas–Slupskas–Karaliaučius–Kaunas.

Tęsinys – kitame numeryje. x

12.-13. „Sakalo“ avarija 1939 metų rugsėjo 30 d.

ŠNIPŲ AISTROS

MAŽŲ FOTOAPARATŲ REIKALINGUMAS

Kas domisi šnipų istorijomis, puikiai supranta mažų informaciją fiksuojančių įnagių reikalingumą. Net geriausių atmintį turintis agentas nesugebėtų atsiminti kokios nors techninės informacijos ar pastatų tikslaus išplanavimo. Tobulėjant fotografijos galimybės įvairios šalys ėmėsi mažų fotoaparatus gamybos. Pagrindinė jų paskirtis — slapta fotografavimas.

Muziejuje „Atominis bunkeris“, Kaune galima rasti nemenką slaptų fotoaparatus kolekciją. Jo savininkas Julius Urbaitis pasakojo, kad tai gana reti eksponatai, nes juos naudojo sovietų slaptosios tarnybos. Vienas iš įstabiausių — agentui skirtas švarkas su saga, pro kurią buvo fotografuojama.

Taip pat muziejuje galima pamatyti fotoaparatus, kuris įmontuotas į diržo sagtį. Besidomintys vaizdo fiksavimo aparatais, kuri skirta fotografavimui iš tolo neliks nusivylę, nes ekspozicijoje esama fotoaparatus su teleobjektyvais. Įdomu pastebėti, kad pokaryje gaminti įrenginiai iš tiesų panašūs į ginklus, nes turi šautuvo buožę primenančias atramas. Iš tolo fotografuojantis asmuo norėdamas stabilizuoti kamerą ją laikydavo beveik identiška kaip šautuvą.

SOVIETŲ MINI FOTOAPARATŲ EVOLIUCIJA

Rusijos Krasnogorsko gamykloje pradėto gaminti fotoaparatus F 21, dar vadinamo „Ajax“, istorija prasidėjo 1945 m., kai buvo įkurta pirmoji NKVD specialiosios fotografijos įrangos laboratorija. Šiai laboratorijai buvo pavesta sukurti miniatiūrinius šnipinėjimo fotoaparatus nesuklinant ir nukopijuojant vokiškuosius „Luftwaffen Robot“. Pastebėtina, kad sovietai daug nesuko smegenų ir be sentimentų kopijavo ne

Tekstas:
VALDAS KILPYS

Nuotraukos:
MUZIEJUS „ATOMINIS BUNKERIS“
IR ARVYDO ANUŠAUSKO KNYGA
„UŽMIRŠTAS DESANTAS“

1

tik automobilius, lėktuvus, įvairius buitinius daiktus, karinę techniką, bet ir šnipinėjimo įrangą. Dėsnis paprastas — kam galvoti, kai jau gerai sugalvota?

1949 m. laboratorija perėjo MGB kontrolėn, o vėliau, 1959 m., tapo 11-ąja KGB Operatyvinės techninės valdybos laboratorija. Būtent šiuo laikotarpiu buvo pagamintas pirmasis specialusis seklio fotoaparatus „Ajax-8“ prototipas. Jis nebuvo tobulas: mechaninis juostos persukimo mechanizmas strigdavo, užraktas skleidė pernelyg didelį triukšmą, o objektyvas (A-1 4,5/28 mm) stokojo kokybės. Tais pačiais metais buvo pristatytas geresnis „Ajax-9“, turintis patobulintą A-4 2/28 mm objektyvą.

1950 m. išleistas naujas modelis „Ajax-10“ su geresne vidine danga, apsaugančia juostą nuo įbrėžimų, ir patogesniais reguliavimo mygtukais. Prie jo taip pat buvo galima prijungti įvairius priedus, pavyzdžiui, pirmąsias sistemas, skirtas paslėpti fotoaparatus po paltau, paliekant atidengtą tik paprastą mygtuką.

1951 m. buvo pristatytas pirmasis fotoaparatus „Ajax-11“. Jis buvo daug patikimesnis, darė kokybiškesnius negatyvus ir užraktas skleidė nedaug triukšmo. Tuomet gamyba jų buvo perkelta į Krasnogorsko gamyklas.

1952 m. paskutinis modelis „Ajax-12“ buvo pervadintas į F 21. Vienintelis jo skirtumas nuo „Ajax-11“ buvo automatinis kadru skaitiklio atstatymas keičiant juostą. Būtent tokį fotoaparatus ir matome nuotraukose.

F 21 buvo gaminamas iki pat Berlyno sienos griūties 1989 m. Devintajame dešimtmetyje jis tapo prieinamas plačiai visuomenei (parduodamas kaip „Zenit MF-1“ su KMZ prekės ženklu). Šiuos fotoaparatus naudojo Varšuvos pakto šalių žvalgybos tarnybos, prie jų buvo pridėdama didžiulė maskuojamųjų priedų įvairovė, įskaitant radijo imtuvus, diržų sagtis, 8 mm fotoaparatus, rankines knygas ir kt.

AJAX-12

„Ajax-12“ [rus. АЯКС-12] F 21 yra mechaninis miniatiūrinis stebėjimo įrenginys su atsukamuju juostelės mechanizmu 1951-1995 m. gamintas Krasnogorsko mechanikos gamykloje.

2

3

Šaltojo karo metais tai buvo labai populiarūs sovietų žvalgybos agentūros KGB ir jos giminingų organizacijų kitose Varšuvos sutarties šalyse („Stasi“ [MfS], šnipinėjimo kamera.

Fotoaparatus korpuso matmenys yra maždaug 7 x 5,5 x 2,5 cm, neįskaitant objektyvo. Jame yra trys skirtingi užraktai greičiai (1/10, 1/30 ir 1/100) ir rankinis nustatymas (objektyvas nuolat atidarytas).

Žiedas aplink objektyvą leidžia nustatyti diafragmą nuo 2,8 iki 16. Užraktas aktyvuojamas paspaudus fotoaparatus viršuje esantį užrakto mygtuką. Be to, prie fotoaparatus priekinės dalies buvo galima pritvirtinti nuotolinio valdymo pultelį „Fikus“, todėl jį buvo galima naudoti įvairiai paslėptai, pavyzdžiui, rankinėje. „Atominiame bunkeryje“ eksponuojama me šnipo švarko valdymo pultelis buvo paslėptas kairėje švarko kišenėje. Taigi fotografuojant agentui tereikėjo kyštelėti ranką į kišenę.

TECHNINIAI DUOMENYS

Gamintojas: **KMZ**
Serija: **F-21**
Modelis: **AJAX, F-21**
Pagaminta: **Rusija**

- Slapta MGB kamera Vilniuje 1952 metais nufotografuotas britų agentas Algirdas Eugenijus Leichmanas - Rasa - Tylisus.
- 3. Paslėptas miniatiūrinis fotoaparatus „Ajax F-21“: kai fotografuoja net saga.

Kadro dydis yra 18 x 24 mm, o vaizdai daromi ant 21 mm juostos, todėl nuotraukos yra gana ryškios ir geros kokybės, palyginti su to meto miniatiūriniais fotoaparatais, kurių kadro dydis buvo 8 x 11 mm.

Palyginti su vėlesniais 35 mm fotoaparatais (pvz. „Kiev-35A“) ir dauguma buitinių analoginės eros fotoaparatus, F 21 galima laikyti pusės kadro fotoaparatus. 1985 m. F 21 pakeitė F 27 „Neozit 2“, o 1989 m. — „Zakhod. 3“.

Ankstyvųjų modelių fotoaparatus kaina kolekcininkų aukcionuose svyruoja apie 5000 JAV dolerių. x

Veikiančią kamerą galite pamatyti vaizdo įrašė nuske-navę šį kodą:

BIRŽELIS

Birželio 1 d.

Tarptautinė vaikų gynimo diena

1920 metais išleistas pirmasis šaulių laikraščio „Trimitas“ numeris, kurį redagavo Matas Šalčius

1434 metais Gorodoke (Ukraina) mirė Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Jogaila Vladislovas II

1989 metais Kaune, Dainų slėnyje, LŠS atkūrimo iniciatyvinės grupės steigėjas Stasys Ignatavičius pirmą kartą oficialiai paskelbė apie Šaulių sąjungos atkūrimo iniciatyvinės grupės įsteigimą

Birželio 2 d.

Tėvo diena

1919 metais Lietuvos kariuomenė su saksų savanoriais išvyko bolševikus iš Utenos, Pandėlio, Panemunėlio, Svėdasų ir Kamajų

Birželio 3 d.

1988 metais Sąjūdžio diena

1944 metais vokiečių okupantai sudegino Pirčiupių kaimą (žuvo 119 gyventojų)

Birželio 14 d.

Gedulo ir vilties diena

Birželio 15 d.

Okupacijos ir genocido diena

Birželio 18 d.

1924 metais Antrajame Seime buvo priimtas antras Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas

Birželio 22 d.

1941 metais Lietuvoje prasidėjo sukilimas prieš sovietinius okupantus

Birželio 23 d.

Birželio sukilimo diena

Birželio 24 d.

Joninės (Rasos šventė). Šaulio diena

Birželio 25 d.

1934 metais prasidėjo lėktuvų konstruktoriaus, garbės šaulio plk. ltn. Antano Gustaičio vadovaujamas trijų lėktuvų ANBO-IV skrydis virš Europos. Į Kauną lakūnai, aplankę Švediją, Daniją, Olandiją, Belgiją, Angliją, Prancūziją, Italiją, Austriją, Čekoslovakiją, Vengriją, Rumuniją, Sovietų Sąjungą, sugrįžo liepos 19 dieną Birželio 26 d. – 1964 metais Los Andžele (JAV) įsteigtas šaulių būrys, kuris 1965 metų rugsėjo 14 dieną pasivadino Juozo Daumanto šaulių kuopa Birželio 27 d. – 1404 metais LDK Vytautas užėmė Smolensko miestą, kuris Lietuvai priklausė iki 1514 metų

1. Lietuvos šaulių sąjungos garbės pirmininkas V. Putvinskis-Pūtvis (priekyje kairėje) Vytauto Didžiojo karo muziejuje įteikia vėliavą Kauno šaulių būriui (Kaunas, 1928; Vytauto Didžiojo karo muziejaus nuotrauka)

2. Kaunas. Sukilėliai tanketėje. 1941 m. birželio 26 d. / Vokietijos Federalinio Archyvo nuotr.

3. Matas Šalčius Afganistane, apie 1930 m. VŠĮ „Klajūnų klubas“ nuotrauka.

Birželio 26 d.

1964 metais Los Andžele (JAV) įsteigtas šaulių būrys, kuris 1965 metų rugsėjo 14 dieną pasivadino Juozo Daumanto šaulių kuopa

Birželio 26 d.

1964 metais Los Andžele (JAV) įsteigtas šaulių būrys, kuris 1965 metų rugsėjo 14 dieną pasivadino Juozo Daumanto šaulių kuopa

Birželio 27 d.

1404 metais LDK Vytautas užėmė Smolensko miestą, kuris Lietuvai priklausė iki 1514 metų

1919 metais Kaune įkurta Lietuvos šaulių sąjunga

Birželio 29 d.

Lietuvos pasieniečių diena.

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

PRASMINGA IR GERBIAMA
PROFESIJA

2 BAKALAURO STUDIJŲ
PROGRAMOS

STIPENDIJA IR KARIŲ
SOCIALINĖS GARANTIJOS

ŠIUOLAIKINĖS GYVENIMO
SĄLYGOS

100 % VALSTYBĖS
FINANSUOJAMOS
STUDIJS

VADO PAREIGOS

KARJERA LIETUVOS
KARIUOMENĖS
VIENETUOSE, NATO
ŠTABUOSE

WWW.LKA.LT

+370 682 31 072

LKA.ATRANKA@MIL.LT

@karoakademija

@lietuvas_karo_akademija

lietuvas karo akademija

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2024

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt